

FRONT COVER

Not to be printed

Upptäck Shi'a-Islam
Av Mohammad Ali Shomali

Utgiven av:

Ahlul Bayt Assembly i Storbritannien och Republiken Irland.
P.O. Box 33040, London W9 1QL
E-post: ahlulbaytassembley@email.com

I samarbete med:

ANSARIYAN PUBLICATIONS, www.ansariyan.net

Första upplagan 2003
ISBN 964-438-426-1

Upptäck Shi'a-Islam

AV MOHAMMAD ALI SHOMALI

Inledning	4
KAPITEL 1	
Shi'a-Islams ursprung	9
Betydelsen av ordet Shi'a	9
När uppstod Shi'a Islam?	11
Tidig Shi'a Islam	18
KAPITEL 2	
Källorna till Islamiskt tänkande	19
Den Ärofulla Koranen	19
Shi'a-muslimer avfärdar varje ändring i Koranen	20
Sunnah	21
Profetens husfolk	22
Vilka tillhör Profetens husfolk?	27
Förnuftet	30
Consensus	32
KAPITEL 3	
Läran	34
Trons grundprinciper	35
Guds Enhet	35
Gudomlig rättvisa	36
Profetskapet	38
Imamah	41
Uppståndelsen	45

KAPITEL 4

Trosutövningen	47
De dagliga bönerna	47
Fastan	48
Vallfärden till Mekka	49
De Religiösa Avgifterna	51
Zakat	51
Khums	52
Kampen för Guds sak	53
Att uppmuntra det goda och att förbjuda det onda	56

KAPITEL 5

Shi'a-muslimernas utbredning i världen.	57
Bibliografi	64
För vidare läsning	68
Ordförklaringar	74

*”I Allahs, den Nåderikes, den Barmhärtinges namn
Lov och pris tillkommer Allah, världarnas Herre”*

Inledning

Detta arbete är till stor del en sammanfattning av min bok *Shi'a-Islam: Ursprung, Tro och Utövning* (2003, ICAS Press). Avsikten med denna förkortade version är att på ett översiktligt sätt behandla viktiga frågor rörande islam i allmänhet och shi'a-islam i synnerhet. Båda dessa arbeten är ett blygsamt försök att fylla några av de luckor, som förekommer allmänt inom all forskning om islam men framför allt inom forskningen om shi'a-islam. Jag har försökt att på ett enkelt och klart sätt sammanfatta resultatet av mer än tjugo års arbete på islamforskningens område. Båda skrifterna är till en viss del baserade på två föreläsningsserier om shi'a-islam som jag höll inför engelskspråkiga åhörare: den första, en serie av omkring 50 föreläsningar, hölls i Jami'at al-Zahra (det ledande islamiska seminariet för kvinnor) i Qum i Iran under åren 1995 och 1996. Den andra var en serie på omkring 30 föreläsningar som jag höll vid Manchester Islamic Institute och Shi'a Welfare Centre i Manchester i England under åren 1998 och 1999.

Det första kapitlet inleds med en förklarande redogörelse både av den ordgranna och av den överförda specifika betydelsen av ordet shi'a. Hänvisningar görs till kända forskares framställningar. I den andra delen av kapitlet behandlas shi'a-islams ursprung och omständigheterna kring dess uppkomst.

Det andra kapitlet behandlar källorna till shi'a-islamiskt tänkande d.v.s. Koranen, Sunnah, förnuftet och consensus. I diskussionen om Koranens ställning och anseende framhålls det att shi'a-muslimer i likhet med andra muslimer tror på att Koranen, sådan som den är ännu idag, är det konkreta uttrycket för Profeten Muhammads Gudomliga Uppenbarelse.

I fortsättningen av kapitlet förklaras innebörden av den näst viktigaste källan, d.v.s. Sunnah, som innehåller Profeten Muhammads yttranden och handlingar. Koranen uppmanar alla muslimer att ta Profeten till sin förebild och att överlämna till honom att döma och att bilägga inbördes tvister. Koranen talar om Profeten som den som läser upp, undervisar i och förklarar Koranen. I kapitlet diskuteras också Profetens husfolk (*Ahlul Bayt*) och dess ställning och betydelse för åskådliggörandet av Sunnah. Därefter följer en diskussion om förnuftets betydelse och dess roll för förståelsen av islamisk tro, islamiska värderingar och praktiska lagar. Kapitlet avslutas med en diskussion om legal consensus (*al-ijma'*) och dess betydelse med avseende på Sunnah ur ett shi'a-islamiskt perspektiv.

Det tredje kapitlet behandlar shi'a-islams grundläggande lärosatser. Förutom Guds Enhet, Profetskapet och Uppståndelsen, vilka utgör de religiösa grundsatserna (och vilka är gemensamma för islam och de andra uppenbarade religionerna) skall vi här studera några andra viktiga lärosatser såsom den Gudomlig rättvisan och *Imamatet*. Dessa lärosatser må visserligen delvis vara gemensamma för alla muslimer, men det är endast shi'a-muslimerna som bekänner sig till dem alla.

Det fjärde kapitlet är en mycket kort redogörelse för shi'a-muslimsk trosutövning med hänvisningar till de underliggande principerna och målen. I princip är trosutövningen lika hos alla muslimer även om det kan förekomma en del skillnader i detaljerna mellan de olika islamiska skolorna.

Det femte och sista kapitlet är en kort redogörelse för shi'a-muslimernas utbredning i världen idag. Kapitlet inleds med en kort redogörelse för den senaste statistiken över den muslimska befolkningen, både shi'a och sunni, i världen idag. Det innehåller också en analys av religionstillhörigheten i några länder som har en lång historia av shi'a- muslimsk närvaro.

Eftersom det i dag inte finns någon helt korrekt och allmänt godtagen statistik över världens shi'a-muslimska befolkningen, har jag försökt samla in de mest tillförlitliga uppgifterna.

Jag vill också påpeka att denna boks författare är uppriktigt och helhjärtat övertygad om vikten av islamisk enighet och hoppas att detta arbete ska tjäna som ett blygsamt steg mot muslimskt broderskap. Det är ett oomtvistligt faktum att ett av de bästa sätten att uppnå enighet och broderskap, är att lära känna varandra och att övervinna historiska fördomar som hindrar objektiv och ömsesidig förståelse. Imam Ali har sagt: ”Människan är fiende till det okända”.

En noggrann studie av alla de större islamiska skolorna visar att de har mycket mer gemensamt än sådant som skiljer dem åt. Alla muslimer tror på samma Gud, samma Profet och samma Koran. De tror alla på Uppståndelsen och på Gudomlig belöning och bestraffning. De ber alla sina dagliga böner vända i samma riktning, mot Mekka. De fastar alla under hela månaden Ramadan. De gör alla vallfärden till Mekka (hadj) vid samma tidpunkt på året. De tror alla på den religiösa avgiftens betydelse och att det är nödvändigt att uppmuntra det goda och förbjuda det onda. De är alla övertygade om att de bör söka vänskap med troende människor, som har goda avsikter och att de bör motarbeta Guds fiender. De håller alla fast vid samma dygder och värderingar. Koranen lär oss att alla troende är ”bröder”. Utan hänsyn till hudfärg, ras, kön eller samfund, finns det vissa plikter som bröder och systrar i tron måste fullgöra mot varandra. En gång ställde Mu'alla bin Khunays frågan till sin läromästare den sjätte Imamen, Imam Sadiq, om vilka skyldigheter en muslim har mot en annan muslim. Imam Sadiq svarade:

”Det finns sju plikter, som åligger honom. Om han försummar bara en enda av dessa, är han varken Guds vän eller tjänare, och han har inte åstadkommit något för Guds sak.”

Sedan nämnde Imam Sadiq följande plikter:

- 1) Önska för din broder det som du önskar för dig själv och önska inte att det som du inte önskar för dig själv skall drabba din broder.
- 2) Förarga inte din broder utan försök att vara honom till lags och hörsamma hans önskningar.
- 3) Hjälp honom med ditt hjärta, din tunga, dina händer och dina fötter.
- 4) Var hans öga att se med, hans vägvisare och hans spegel.
- 5) Ät dig inte mätt medan han är hungrig, drick inte och klä dig inte själv medan han är törstig eller naken.
- 6) Om han inte har någon tjänare och du har en tjänare, åligger det dig att sända din tjänare till honom för att tvätta hans kläder, laga hans mat och bädda hans säng.
- 7) Tro på hans löfte och tacka ja till hans inbjudan. Besök honom när han är sjuk, delta i hans begravning och se till hans behov redan innan han ber dig och skynda dig att tillfredsställa dem om du kan. (Muzaffar s. 76–77).

Tyvärr har det alltid funnits trångsynta människor inom alla trossamfund eller sekter, som har försökt att få skillnaderna mellan olika uppfattningar att verka större än de faktiskt är. De har uppmanat till söndring i stället för till enighet och broderskap. De har bråttom att hitta på ursäkter för att kalla den, som har annan åsikt än de själva, för *kafir* (gudsförnekare) eller *musbrik* (månggudadyrkare) och att kalla varje handling, som de ogillar för *bid'ah* (kätteri). Det finns naturligtvis både gudsförnekare och kättare, men man måste vara mycket försiktig med att använda sådana ord om sina meningsmotståndare. Framstående islamiska lärda, både sunni och shi'a, har aldrig satt dylika etiketter på varandra. På så sätt har de i sin *fatwa* (utlåtanden), uttalanden och handlingar givit uttryck för islams sanna väsen, som är ett harmoniskt och universellt budskap om fred, rättvisa, enighet och barmhärtighet.

Islam kom med enighet och solidaritet till dem, som led under ovänskap och fientlighet (3:103). Denna insats att ena människorna är ett oöver-skattligt och gudomligt verk (8:63). Rakt motsatt var förhållandet med män som t.ex. Faraos, som splittrade och söndrade människorna (28:4). Koranen varnar de troende för att de kommer att försvagas och därigenom besegras om de börjar tvista med varandra (8:46). Uppmaningen till enighet är inte begränsad till bara muslimer. Koranen uppmanar alla troende, såväl kristna som judar, att förena sina krafter och rikta in sig på de gemensamma grundvalen (3:64). Låt oss hoppas och be till Allah om att denna medvetenhet om enighet och solidaritet för varje dag blir starkare och mer framträdande.

Slutligen vill jag ta tillfället i akt att tacka alla dem, både enskilda och organisationer, som har uppmuntrat mig. Ett särskilt tack vill jag framföra till Ayatullah Muhsin Araki, Islamic College for Advanced Studies och till församlingen Ahlul Bayt Assembly i Storbritannien och Republiken Irland med säte i London. Sist, men för visso inte minst, vill jag här framföra min känsla av djup tacksamhet till Gud för all den ynnest Han har visat oss i det förflutna och i det närvarande.

Mohammad A. Shomali

RAMADAN 1423, NOVEMBER 2002

Shi'a-Islams ursprung

Betydelsen av ordet Shi'a

På arabiska betyder ordet shi'a ursprungligen anhängare, eller en hel grupp anhängare. I den Ärofulla Koranen används ordet åtskilliga gånger i den betydelsen. Till exempel talar Gud i versen 28:15 om en av Moses anhängare som en av hans shi'a. På ett annat ställe presenteras Abraham som en av Noas shi'a (37:83). I början av islams historia användes ordet shi'a i dess ursprungliga och ordagranna betydelse om anhängare till olika ledare. Exempelvis talar en del hadither om Ali bin abi Talibs shi'a. I andra hadither nämns Mu'awiyah bin abi Sufyans shi'a. Emellertid fick ordet så småningom en sekundär eller specifik betydelse och kom att betyda anhängare till Ali, de som trodde på och bekände sig till hans Imam (gudomliga ledarskap).

I boken *Al-Milal wa al-Nihal*, som är en utmärkt källa till kunskap om olika sekter och samfund inom Islam, skriver Shahrestani (d. 548 e. H.):

”Med shi'a' menar vi dem som först och främst var anhängare till Ali och som bekände sig till hans Imam och Kalifat enligt Profeten Muhammads uttryckliga lära och vilja”.^{1]}

Detta är en helt riktig definition, eftersom shi'a-muslimer själva anser att skälet till att de följer Ali är att det var Profetens uttryckliga krav och inte att det var deras personliga beslut att välja vem de skulle följa.

1] Shahrestani, volym 1, s. 146.

De övriga muslimerna – de som inte var shi'a – ansåg att Profeten överlämnat beslutet om vem de skulle följa, till dem själva. Därför anslöt de sig till den som blev vald efter Profetens bortgång på mötet i byn *Saqifah*. Den förste kalifen, Abu Bakr bin abi Quhafah, som ju själv hade valts på ett liknande sätt, trodde givetvis att också han skulle utnämna sin efterträdare. Den andre kalifen, 'Umar bin Khattab, utnämnde i sin tur en rådsförsamling bestående av sex män, som skulle utse en bland dem själva till kalif enligt en strikt procedur, som han själv hade bestämt. Det är intressant att notera att bara den fjärde kalifen, Ali, inte bara blev tillsatt genom val utan i själva verket tvingades av nästan alla muslimer att åtaga sig uppdraget som kalif, efter mordet på den tredje kalifen 'Uthman bin 'Affan.

I boken *Firaq al-Shi'a* skriver den välkände shi'a-muslimske lärde, al-Hasan bin Musa al-Nawbakhti (död 313 e. H.):

”Shi'a är Ali bin abi Talibs parti. De kallades Alis shi'a både under Profetens livstid och efter hans bortgång och de är bekanta som Alis anhängare och bekännare till hans Imam”.^{1]}

En av de mest framstående av de tidiga shi'a-muslimska lärda, Shaykh al-Mufid (död 413 e. H.) definierar shi'a som de som följer Ali och som anser att det var han som var Profetens direkte efterträdare.^{2]} I sin förklaring till varför shi'a-muslimer även kallas ”*imamiyah*” säger han:

”Det är en hedersbeteckning på dem som tror på Imamats nödvändighet och dess kontinuitet i alla tider. Så kallas de som tror på att varje *Imam* måste vara uttryckligen utpekad och dessutom en ofelbar och fullkomlig människa”.^{3]}

Sålunda kan det sägas att shi'a-muslimer är de som delar följande trossatser om arvföljden efter Profeten Muhammad:

1] Al-Nawbakhti, s. 17. 2] Se al-Mufid, s. 36. 3] Ibid. s. 38.

- a) Profetens efterträdare innehar en gudomlig ställning.
- b) På samma sätt som Profeten blev vald av Gud, måste även hans efterträdare eller Imam vara vald av Gud och därefter ha pekats ut av Profeten.
- c) Profeten Muhammads direkte efterträdare var Ali.

När uppstod Shi'a Islam?

Självklart kommer frågan upp om när shi'a-islam uppstod. Det finns många hadither, berättade både av shi'a och icke shi'a, som tar upp frågan om Imamater. Vi kommer att behandla dem längre fram i diskussionen om de shi'a-islamiska doktrinerna. I det följande skall vi se närmare på några hadither, i vilka Profeten talar om en skara människor och kallar dem för Alis shi'a (anhängare). Därefter skall vi ta upp några andra orsaker – både sådana, som finns nämnda i haditherna och sådana händelser i islams historia, som kan belysa detta ämne ytterligare. Alla hadither, som vi kommer att hänvisa till, är citerade från respekterade sunni-islamiska källor. Dessa är bara några av de viktigaste traditionerna och det finns många fler både i de nämnda källorna och i andra.

- 1) Ibn 'Asakir (död 571 e. H.) berättar en tradition, som går tillbaka till Jabir bin 'Abdullah al-Ansari, där han säger:

”När vi en dag var tillsammans med Profeten, kom Ali in. Då sade Profeten: 'Jag svär vid Honom, som har mitt liv i Sin hand att denne man och hans shi'a sannerligen kommer att vara lyckliga på Uppståndelsedagen'. I det ögonblicket uppenbarades följande vers: '*Sannerligen är de som tror och lever rättskaffens liv de bästa av alla skapade varelser*' (98:7). Senare, varje gång Profeten Muhammads följeslagare såg Ali komma, sade de: 'Här kommer den bästa av människorna.'”^{1]}

^{1]} Ibn 'Asakir, volym 2, s. 442 och Al-Suyuti, volym 8, s. 589.

- 2) Ibn Hajar (död 974) berättar en tradition, som går tillbaka till Ibn Abbas och som säger att, när versen (98:7) uppenbarades, Profeten sade till Ali:

”Dessa är du och din shi’a. Du och din shi’a skall komma på Uppståndelsedagen och ni skall vara nöjda och ni skall behaga (Gud) och era fiender skall komma och de skall vara arga och fasthållna i nacken.”^{1]}

- 3) Ibn al-Athir berättar en tradition där Profeten tilltalar Ali och säger:

”O Ali! Du och din shi’a skall komma fram till Gud och ni kommer att vara nöjda med Honom och ni skall behaga Honom och era fiender skall komma fram till Honom och de skall vara arga och de skall hållas fast i nacken. Sedan förklarade Profeten hur det skulle gå till genom att sätta handen på nacken.”^{2]}

Det finns även andra hadither, i vilka Profeten Muhammad tilltalar Ali med uttrycket **”vår shi’a”**. Det stämmer bra överens med det som sagts ovan, att shi’a är de som följer Ali i enlighet med Profetens lära och inte på grund av sitt eget personliga beslut. Ibn ‘Asakir berättar till exempel att Profeten har sagt:

”Sannerligen finns det en källa i Paradiset, vars vatten är sötare än nektar, slätare än smör, svalare än is och som doftar ljuvligare än mysk. I den källan finns leran (tinah) av vilken vi (jag och mitt husfolk) skapades och vår shi’a är gjord av samma lera.” (Ibn ‘Asakir, volym 1 sid. 131, nr. 180).

1] Ibn Hajar, avsnitt 11, kapitel 1, vers 11. I samma bok berättar Ibn Hajar även en tradition som går tillbaka till Umm Salamah, där hon berättar att Profeten befann sig i hennes hus en natt, när hans dotter Fatimah kom och att Ali var tillsammans med henne. Då sade Profeten: ”O Ali! Du och dina följeslagare är i himlen. Du och dina shi’a är i himlen”. 2] Ibn al-Athir, *Al-Nihayah*, inledningen ”qa-ma-ha”.

Det finns även andra hadither, i vilka Profeten använder uttrycket ”dina ättlingars shi’a” när han talar till Ali. Det bekräftar det, som antytts ovan, att shi’a är de muslimer, som är anhängare till Ali därför att de tror på Imamaget som institution. Såsom vi senare kommer att se mer i detalj, anser shi’a att Ali var den förste Imamen och att institutionen Imamaget fortsatte efter honom genom dem av Alis och Fatimas ättlingar, som var utsedda av Gud och utpekade av Profeten. I boken *Rabi’ al-Abrar* berättar till exempel Zamakhshari (död 528 e. H.) att Profeten sade:

”O Ali! När Uppståndelsedagen kommer, skall jag hålla fast vid Gud, du kommer att hålla fast vid mig, dina ättlingar kommer att hålla fast vid dig och **deras shi’a** kommer att hålla fast vid dem. Då skall du se vart vi skall föras.”^{1]}

Det är viktigt att komma ihåg att det står i Koranen att även Profetskapet gick i arv. Det står skrivet:

”Och sannerligen har vi sänt Noa och Abraham och vi har lämnat Profetskapet och Boken hos deras ättlingar” (57:26). (Bernström: ”Ja, Vi sände Noa och Abraham och kallade flera av deras efterkommande till profeter och gav dem/Våraluppenbarelsen.”)

Det innebär att de som uppfyllde kraven på att bli valda till Guds profeter fanns bland deras ättlingar.

Utöver de ovannämnda haditherna och andra liknade hadither och de hadither som handlar om Imamaget och som jag kommer att ta upp längre fram, finns det även många andra skäl, som talar för att uppkomsten av en grupp människor sådana som shi’a, under Profetens livstid inte bara var en mycket naturlig företeelse utan även en nödvändig sådan.

^{1]} Citat från Subhani, volym 6 s. 104.

I islams begynnelse, till exempel, när Profeten befalldes av Gud att påbörja en allmän kallelse till islam genom att kalla sina närmaste släktingar, bjöd han in dem till en måltid. Efter avslutad måltid framförde Profeten sitt budskap och uppmanade gästerna att ansluta sig till islam och sade till dem att den som trodde på Islam och stödde honom skulle vara hans efterträdare. Alla var tysta.

Den ende, som hörsammade hans kallelse var Ali som då ännu bara var tonåring. Profeten bad honom sätta sig ner och upprepade sin kallelse en andra gång och en tredje gång. Åter och åter var det bara Ali som förklarade sig beredd att stödja Profeten. Profeten gav sitt samtycke till Alis beslut att underkasta sig Guds vilja och han utförde Allahs befallning och pekade ut Ali till sin efterträdare. Denna händelse finns dokumenterad i många källor¹.

I ett mycket viktigt anförande försäkrade Profeten klart och tydligt att Ali var sannfärdig och fri från irrläror och onda gärningar, både i sitt personliga uppförande och i sitt tal och omdöme. Profeten har på ett underförstått sätt uppmanat muslimerna att följa Ali. Umm Salamah har berättat att Profeten sade:

”Ali är alltid på sanningens (al-haqq) sida och Koranen och sanningen är alltid med honom och ända fram till Domsdagen skall de aldrig vara åtskilda”.

Denna hadith berättas även av Ibn ‘Abbas, Abu Bakr, ‘A’ishah, Abu Sa’id al-Khuddari, Abu Layla och Abu Ayyub al-Ansari². Det finns belägg för att Profeten även har sagt:

”Må Gud beskydda Ali. Min Herre, låt alltid sanningen vara med honom.”³

1] Bland icke shi’a källor hänvisar jag till boken Tarikh al-Umam wa al-Muluk av Tabari (död 310 e.H.), volym 3, s. 62,63; Al-kamil fi al-Tarikh av Ibn al-Athir (död 630 e.H.), volym 2, s. 40,41 och Musnad av Ahmad bin Hanbal, Musnad al-Asharah al-Mubasharin bi al-Jannah, sakhr serie nummer 841. 2] Ghafari säger på s. 10 att traditionen har förmedlats genom 15 icke shi’a islamiska kedjor av berättare såsom Mustadrak av al-Hakim al-Nishaburi, al-sawa’iq av ibn Hajar, Kanz al-Ummal och Yanabi’ al-Mawaddah. 3] Se t.ex. al-Tirmithi, Kitab al-Manaqib, sakhr serie nr 3647.

Profeten hävdade vid flera tillfällen att Ali var den kunnigaste av alla hans män i frågor om den islamiska läran.

Profeten har till exempel sagt:

”Visheten är delad i tio delar: nio delar har Ali fått och en del har fördelats bland de övriga människorna.”^{1]}

Senare bekräftade den andre kalifen Profetens ord och sade:

”Må Gud aldrig hemsöka mig med en svår uppgift i Alis frånvaro.”^{2]}

Man måste också uppmärksamma de värdefulla tjänster och uppoffringar Ali gjorde för att uppnå den ställningen han senare skulle få bland muslimerna. Till exempel den gången då de otrogna i Mekka planerade att döda Profeten och Gud avslöjade deras planer och Profeten frågade Ali, om han skulle vara villig att sova på hans plats, så att hedningarna skulle luras att tro att han fortfarande var kvar hemma och på så sätt ge honom möjlighet att välbehållen lämna Mekka. Ali tog på sig uppgiften och då uppenbarades följande vers:

”Och bland människorna finns de som säljer sina själar för att uppnå Guds välbehag”.

Profetens utvandring från Mekka till Medina markerar början på den islamiska tideräkningen. Ali tjänade Islams sak genom att kämpa i slagen vid Badr, Uhud, Khaybar, Khandaq och Hunayn och vid alla dessa tillfällen var hans insats avgörande för krigets utgång. Alla dessa händelser finns beskrivna i ett stort antal historiska verk och hadith-samlingar, som är nedtecknade och förmedlade av icke-shi'a-muslimska lärda.

^{1]} Al-Bidayah wa al-Nihayah av Ibn Kathir (död 774 e. H.), volym 7, s. 369. ^{2]} Se t.ex. Al-Isabah fi Tamyiz al-Sahabah av Ibn Hajar, volym 5, s. 509 och Al-Bidayah wa al-Nihayah av Ibn Kathir, volym 7, s. 59.

Såsom jag tidigare har nämnt, kommer vi längre fram att ta upp de profetiska haditherna, som behandlar frågan om Imametet i allmänhet och om Ali i synnerhet. Emellertid ska jag här avslutningsvis bara hänvisa till den kända hadithen om Ghadir Khumm. Under återfärden från sin sista vallfärd till Mekka bad Profeten de tusentals muslimer som ledsagade honom att stanna på vägen.

Han ställde sig upp på en predikstol, som hade gjorts åt honom av sadlar och sade:

”För den, som har valt mig till sin mästare (mawla), är Ali nu mästare”.

Bland människorna som var närvarande fanns både den förste och den andre kalifen som då gick fram till Ali och betygade honom sin tro och lydnad och lyckönskade honom. Denna hadith har förmedlats genom mer än hundra källor. En utförlig lista på icke-shi'a-muslimska källor finns i 'Abaqat al-Anwar av Mir Hamid Husayn al-Hindi (död 1306 e. H.) och i Al-Ghadir av 'Abd al-Husayn al-Amini (död 1390 e. H.). En del sunni-muslimska författare har bekräftat att denna hadith är sann, men tolkar ordet mawla, som används i hadithen, på ett annat sätt. De menar att ordet mawla här används i betydelsen vänskap. Vare sig man godtar deras tolkning eller inte, kvarstår det faktum att denna tradition och den bakomliggande händelsen gav Ali en central särställning redan under Profetens livstid bland hans följeslagare.

Sålunda står det klart att de olika hadith-samlingarna och de historiska vittnesbörderna, som nämnts ovan, inte lämnar något som helst tvivel om att många muslimer redan tidigt kom att känna stor tillgivenhet för Ali och att de sökte hans vänskap och att de var fast beslutna att följa honom efter Profetens bortgång. Dessa människor kallades så ofta och så uttryckligen för Alis shi'a att ordet shi'a ensamt så småningom kom att få betydelsen Alis shi'a.

Men ännu viktigare är det faktum att idén om Alis Imamat helt säkert redan hade uppstått under Profetens livstid. Profetens bortgång ställde naturligtvis denna fråga på sin spets och det kom att bli skiljelinjen mellan dem, som fortsatte att tro på nödvändigheten av att följa Ali, och de övriga muslimerna, vilka, en del tidigare andra senare, kom att tro på att Profetens efterträdare såsom ledare för det islamiska samfundet, var institutionen kalifatet och inte att det var ett gudomligt uppdrag.

I sin beskrivning av händelserna efter Profetens död skriver den mycket framstående sunni-muslimske historikern Al-Mas'udi (död 345 e. H.):

”Förvisso var Ali och de av hans shi'a, som var tillsammans med honom, kvar i huset, när tro och lydnad betygades Abu Bakr”.^{1]}

Senare händelser, såsom krigen under Alis kalifat och händelsen vid Karbala, där Husayn, Shi'as tredje Imam, och 72 medlemmar av hans familj och trogna följeslagare dödades, gjorde att Alis shi'a blev ännu mer kända och erkända i allt vidare kretsar och att shi'a som identitet blev än tydligare definierad. Ett exempel på det finner vi i en tidig skrift där Ali fördömer Talhahs och Zubayrs anhängare och säger:

”Sannerligen dödade Talhahs och Zubayrs anhängare min shi'a och mina ombud i Basra”.^{2]}

Abu Mikhnaf (död 158 e. H.) berättar att efter Mua'wiyas död shi'a muslimerna samlades i Sulayman bin Surads hus och att han sade till dem:

”Mu'awiyah är död och Husayn har vägrat att betyga tro och lydnad till umayyaderna och han har begivit sig i riktning mot Mekka och ni är hans **shi'a** och hans fars **shi'a**”.^{3]}

1] *Ithbat al-Wasiyah*, s. 121. 2] *Waq'at Seffin* av Naser bin Muzahim, (död 212 e. H.). 3] *Maqatal al-Imam al-Husayn* av Abu Mikhnaf, s. 15. 22.

Tidig Shi'a Islam

Naturligtvis är det så att shi'a-islam först uppstod i Hijaz bland Profetens följeslagare. Historiska och biografiska islamiska skrifter visar att listan över shi'a bland Profetens följeslagare innehåller namnen på många kända medlemmar av stammen *bani Hashim*, (ättlingar till Profetens farfars far Hashim). 'Abdullah bin al-'Abbas, al-Fadl bin al-'Abbas, 'Ubaydillah bin al-'Abbas, Qiththam bin al-'Abbas, Abd al-Rahman bin al-'Abbas, Tamam bin Al-'Abbas, Aqil bin Abi Talib, Abu Sufyan bin al-Harth bin 'Abd al-Mutallib, Naufil bin al-Harth, 'Abdullah bin Ja'far bin Abi Talib, 'Awn bin Ja'far, Muhammad bin Ja'far, Rabi'at bin al-Harth bin 'Abd al-Mutallib, al-Tufayl bin al-Harth, al-Mughayrat bin Nawfil bin al-Harith, 'Abdullah bin al-Harth bin Nawfil, 'Abdullah bin Abi Sufyan bin al-Harth, al-'Abbas bin Rabi'at bin Al-Harth, al-'Abbas bin 'Utbah bin Abi Lahab, 'Abd al-Mutallib bin Rabi'at bin al-Harth, Ja'far bin Abi Sufyan bin al-Harth.

På listan över shi'a bland Profetens följeslagare, som inte tillhörde bani Hashim finner vi: Salman, Miqdad, Abu Dharr, 'Ammar bin Yasir, Hudhayfah bin al-Yaman, Khuzaymah bin Thabit, Abu Ayyub al-Ansari, Abu al-Haytham Malik bin al-Tihan, Ubayy bin Ka'b, Qays bin Sa'd bin 'Ubadah, 'Adiy bin Hatam, 'Ubadah bin al-Samit, Bilal al-Habashi, Abu Rafi', Hashim bin 'Utbah, 'Uthman bin Hunayf, Sahl bin Hunayf, Hakim bin Jibillah al-'Abdi, Khalid bin Sa'id bin al-'Aas, Ibn Husayb al-Aslami, Hind bin Abi Halah al-Tamimi, Ju'dah bin Hubayrah, Hujr bin 'Adiy al-Kindi, 'Amr bin al-Hamq al-Khuza'i, Jabir bin 'Abdullah al-Ansari, Muhammad bin Abi Bakr (den förste kalifens son), Aban bin Sa'id bin al-'Asi, Zayd bin Sauhan al-Zaydi¹.

¹ Se till exempel *Bubuth fi al-Milal wa al-Nihal* av Jafar Subhani, volym 6, s. 109–110. Sayyid Ali al-Madani (död 1120 e. H.) nämner i boken *Al-Darajat al-Rafi'at fi Tabaqat al-Shi'a al-Imamiyah* namnen på 69 shi'a, som var bland Profetens följeslagare. I boken *Al-Fusul al-Muhimmah fi Talif al-Ummah* nämner Sayyid 'Abd al-Husayn Sharaf al-Din i alfabetisk ordning namnen på mer än 200 av Profeten Muhammads följeslagare, som var shi'a, med Abu Rafi' först och Yazid bin Hawtharah al-Ansari sist. Bland icke-shi'a lärda, som nämner tidiga shi'a-muslimska banbrytare återfinns Yousuf bin 'Abdullah (död 456) i boken *Al-Isti'ab*, Ibn al-Athir i boken *Usd al-Ghabah* och Ibn Hajar (död 852 e. H.) i boken *Al-Isabah*.

Källorna till Islamiskt tänkande

För att förstå de shi'a-islamiska lärosatserna och trosutövningen måste vi känna till något om de källor som shi'a muslimer stöder sin förståelse av islam på. I det följande skall vi behandla de fyra källorna till shi'a-islamiskt tänkande eller med andra ord, de fyra källorna, vilka all forskning om islam måste vila på ur ett shi'a-islamiskt perspektiv: den Ärofulla Koranen, Sunnah, förnuftet och consensus.

Den Ärofulla Koranen

Det är onödigt att påpeka att Koranen är den allra viktigaste källan för alla muslimer, även för shi'a-muslimer. Koranen är också ett verktyg och ett medel, som enar alla muslimer. Utan hänsyn till olika bakgrund i fråga om trossamfund och kultur åberopar alla muslimer samma bok som den gudomliga vägvisaren som skall styra deras liv. Ännu idag, och såsom det alltid har varit, finns det i hela den muslimska världen bara en enda version av Koranen utan vare sig ändringar eller tillägg. En för shi'a-islam typisk ståndpunkt i synen på Koranen är följande avsnitt:

”Vi tror på att Koranen är inspirerad och uppenbarad av Allah på Hans ärevärdige Profets tunga, att den gör allt tydligt och att den är ett bestående under. Ingen mänsklig varelse kan skriva något som liknar den i fråga om värtalighet, klarhet, sanning och visdom och ingen ändring kan göras i den.

Koranen, sådan vi har den idag, är exakt sådan som den var, när den sändes ner till Profeten och om någon påstår något annat är han en missdådare, en ynkelig sofist och ordvrängare eller en person som tagit miste och de har alla gått vilse därför att det är Allahs ord och *'lögnen kan inte nå den, varken framifrån eller bakifrån.'* (41:42).

Vi tror också på att vi måste visa respekt för och hedra den Ärofulla Koranen och det måste vi göra både i ord och i handling. Därför får den inte besudlas avsiktligt, inte ens en endaste av dess bokstäver, och den får inte vidröras av någon som inte är tahir (ren). Det står skrivet i Koranen:

”Ingen får röra vid den utom de renade.” (56:79) (Muzaffar, s. 26).

Shi'a-muslimer avfärdar varje ändring i Koranen

Såsom jag har nämnt ovan avfärdar shi'a muslimer varje ändring i Koranen och anser att Koranen, sådan som den är idag, är densamma som när den uppenbarades för Profeten Muhammad. Koranen är fulländad. Ingen har någonsin någonstans i någon del av den muslimska världen sett något exemplar av Koranen, som skiljer sig från det som är standard och erkänd norm. Vi har ännu idag Koran-manuskript bevarade som går tillbaks till shi'a imamernas tid och texten i dem är exakt densamma som i dagens Koran.

Den Ärofulla Koranen säger uttryckligen att Gud Självt bevarar Koranen från varje ändring och förvanskning:

”Sannerligen har Vi uppenbarat Påminnelsen och Vi skall helt säkert vara dess Bevarare.”^{1]} (15:9).

1] Det måste påpekas att anklagelsen att anse att något har ändrats, är begränsad till beskyllningen att tro på att några påstådda verser har strukits. För övrigt har aldrig någon, varken shi'a eller sunni, blivit beskyldd för att tro på att något lagts till i Koranen. Därför kan man utgå från vilken vers som helst i Koranen och avvisa idén om att ändringar har gjorts.

I sitt berömda verk, *Al-Mizan fi Tafsir al-Qur'an*, som är en av de viktigaste kommentarerna till Koranen, säger den framstående Koranuttolkaren Tabataba'i om ovan citerade vers:

”*Koranen* är en levande och evig Påminnelse, som aldrig kommer att dö och falla i glömska. Den är immun mot varje ändring och bortfall. Den är immun mot och i säkerhet från varje ändring av form eller stil, som skulle kunna påverka dess karaktär och uppgift som ’Påminnaren om Allah, som uttrycker gudomlig sanning och visdom’. Det är skälet till att ovan nämnda vers vittnar om att den Gudomliga Boken alltid har varit och alltid skall förbli bevarad från varje förvanskning och ändring.”

Sunnah

Den viktigaste källan för förståelsen av islam och därmed shi'a-islamiskt tänkande, efter den Ärofulla Koranen, är Profetens Sunnah, som omfattar hans ord och handlingar. Koranen ger själv med all önskvärd tydlighet en mycket viktig plats åt Profeten genom att hänvisa till honom som den, som är ansvarig för att förklara Koranen (16:44) och att undervisa i Koranen och i visdom (62:2). Profeten är den fulländade förebilden för de troende (33:21). Han talar aldrig utifrån sina egna önskningar (53:3). Muslimer uppmanas att hålla fast vid det han ger dem och att hålla sig borta från det han förbjuder dem (59:7).

Liksom övriga muslimer är shi'a-muslimerna väl förtrogna med dessa och andra verser, som talar om Profetens ställning. De är också alla medvetna om innebörden av att vara gudomlig budbärare, någon som Gud valt ut och talat till. Därför hyser de en uppriktig kärlek och hängivenhet till Profeten Muhammad.

Profetens husfolk

Alla muslimer tycks vara eniga om att det är berättigat och värdefullt att följa undervisningen, som Profetens husfolk erbjuder, för att förstå islam. Särskilt sunni-muslimerna, som anser att alla Profetens följeslagare är tillförlitliga källor för förståelsen av islam^{1]}, har denna övertygelse. Det finns således inget tvivel om att medlemmarna av Profetens husfolk är tillförlitliga och trovärdiga företrädare för islam.

Detta faktum blir ännu mer tydligt, både när vi ser på traditionerna som går tillbaka till Profeten själv och som berättar om vad han har sagt om sitt husfolk, och när vi ser närmare på vad sunni-muslimska lärda har att säga om kunskaperna som Ali och de andra medlemmarna av Profetens hushåll hade. Exempelvis säger Imam Malik:

”Inga ögon har sett, inga öron har hört och ingenting har kommit till någon människas hjärta bättre än till Ja’fer bin Muhammads hjärta och det visar sig i hans kunskaper, i hans fromhet, i hans avhållsamhet och i hans lydnad till Gud”.

Denna tradition, som går tillbaka till Imam Malik, finns nedtecknad i Ibn Taymiyahs bok^{2]}. I Shaykh al-Mufids (död 148) bok *al-Irshad* finns en översikt över personer som har fört traditioner vidare från Imam Sadiq, och han försäkrar där att det bland dem fanns 4 000 personer från olika skolor som var tillförlitliga. Det är helt klart att det inte finns någon tvetydighet här. Det är orsaken till att många sunni-muslimska lärda, såsom framlidne Shaykh Shaltut, klart och tydligt har påpekat att varje muslim har rätt att leva enligt en av de fem islamiska Fiqhskolorna (rättsskolorna): Ja’fari, Hanafi, Hanbali, Maliki och Shafi’i.

1] Sunni muslimer anser att varje människa, som mötte Profeten och som vid den tidpunkten trodde på honom, skall betraktas som en av Profetens följeslagare och som sådan kan hon anses vara en tillförlitlig källa till kunskap om islam. Därför kan man inte ifrågasätta att sådana medlemmar av Profetens husfolk som Imam Ali och Fatimah, som alltid var i Profetens närhet och som var hans närmaste släktingar, är tillförlitliga. 2] *Al-Tawassul wa al-Wasilah*, s. 52 första upplagan.

Skälet till detta är uppenbart. Även om Imam Ja'far Sadiq, eller andra medlemmar av Profetens hushåll, inte ägde större kunskaper eller hade bättre tillgång till kunskap om Profeten, måste man medge att han åtminstone var likvärdig med de övriga, särskilt som han undervisade många av dem. Till exempel besökte Abu Hanifa, hanafi-muslimernas imam, under två år hans föreläsningar. Bildade människor och de som söker sanningen förväntas därför noga granska alla tillgängliga islamiska källor och därigenom komma till en slutsats om hur muslimer kan leva föredömliga liv. En rik källa till kunskap om Profetens lära är förvisso den undervisning, som Profetens husfolk förmedlar.

Låt oss nu undersöka om det är nödvändigt att återropa Profetens husfolk för att förstå islam. Som ett svar skall jag här rikta uppmärksamheten på några traditioner som går tillbaks till Profeten och som berättas av sådana kända sunni-muslimska berättare, som både sunni- och shi'a-muslimska lärda betraktar som tillförlitliga källor. Men först vill jag påminna om att all undervisning om Profeten, som vi har fått genom hans husfolk, alltid har haft den Ärofulla Koranen och Profetens Sunnah som grund. Ingen skall tro att t.ex. Imam Sadiq har uttryckt sin egen uppfattning om islam. Allt vad de har sagt är inget annat än vad de själva hade lärt sig av Profeten själv. Många traditioner handlar om det. Som ett exempel skall jag nämna att Imam Sadiq säger i boken *Usul al-Kafi* att allt, som han har sagt, har han lärt sig av Profeten genom sina förfäder.

En sådan tradition är den berömda traditionen om Thaqaalayn. Traditionen återger ett uttalande som Profeten upprepade vid flera tillfällen. En gång skedde det på 'Arafah-dagen under hans sista vallfärd och en annan gång hände det den 18 *zul hajjah* i Ghadir Khum.

Trots smärre skillnader i ordvalet, förblir dess innersta väsen detsamma i alla versionerna. I en version säger t.ex. Profeten:

”O människor! Jag lämnar hos er två dyrbara ting: Guds Bok och mitt husfolk. Så länge ni håller fast vid dem, skall ni inte gå vilse.”

I en annan tradition säger Profeten:

”Jag lämnar hos er två dyrbara ting och om ni håller fast vid dem, kommer ni inte att gå vilse efter mig: Guds bok, som är likt ett rep utspänt mellan himlen och jorden, och mitt husfolk. Dessa två ting skall inte skiljas från varandra förrän de når mig nära källan på Domedagen. Se upp och var försiktiga med hur ni behandlar dem efter mig.”

Det visar att Profeten var bekymrad för hur muslimerna, eller åtminstone en del av dem, skulle förhålla sig till Koranen och hans husfolk. I en annan tradition säger han:

”Jag lämnar två efterträdare: den första är Guds Bok, som är likt ett rep spänt mellan himlen och jorden och den andra är mitt husfolk. De kommer inte att skiljas från varandra förrän de kommer till mig vid källan *Kawthar*.”

De nämnda traditionerna kan vi läsa i viktiga sunni-muslimska källor såsom: *Sahih* av Muslim (Vol. 8, s. 25, nr. 2408), *Musnad* av Imam Ahmad (Vol. 3, s. 388, nr. 10720), *Sunan* av Darimi (Vol. 2, s. 432), och *Sahih* av Tirmidhi (Vol. 5, s. 6432, nr. 3788). De finns också nämnda i andra böcker såsom t.ex. *Usd al-Ghabah* av Ibn Athir (Vol. 2, s. 13), *Al-Sunan al-Kubra* av Bayhaqi (Vol. 2, s. 198) och *Kanz al-'Ummal* (Vol. 1, s. 44).

Låt oss nu begrunda själva innehållet i hadithen, d.v.s. det faktum att Profeten har anförtrött muslimerna två betydelsefulla ting, Koranen och sitt husfolk, och att människorna inte skall gå vilse, så länge de håller fast vid dem båda. Detta visar att dessa två ting alltid måste vara i harmoni med varandra och att de aldrig motsäger varandra.

Om det inte vore så skulle Profeten inte ha uppmanat muslimerna att följa dem båda. Dessutom skulle de bli förbryllade över vad de skulle göra, om Profetens husfolk sade åt dem att gå i en riktning och Guds Bok uppmanade dem att gå åt andra hållet. Även om den första delen av hadithen bara uttrycker detta faktum på ett underförstått sätt, bekräftar Profeten det i den andra delen när han säger:

”De skall inte skiljas åt förrän de kommer till mig vid källan Kawthar.”

Sålunda betyder hadithen i alla dess olika versioner:

- Från Profetens livstid ända till världens slut skall Guds Bok och Profetens husfolk alltid vara oskiljaktiga.
- Ingen får säga att Guds bok ensam är tillräcklig och att vi inte behöver Profetens husfolk eller tvärtom, eftersom Profeten uttryckligen har sagt:

”Jag lämnar två dyrbara ting, som ni måste fatta tag i och hålla fast vid och om ni gör så, skall ni inte ledas vilse.”

- Profetens husfolk kan aldrig göra misstag och de är alltid sannfärdiga.
- Det är också intressant att det sägs i hadithen att liksom Koranen själv betraktas även Profetens husfolk som något kontinuerligt, som skall bestå ända fram till Domedagen och Paradiset. Det står klart att Profetens husfolk aldrig kommer att utplånas, inte ens för en kort tid.

Den andra hadithen är hadithen *Safinah* (skeppet). Alla muslimska upptecknare är överens om att Profeten har sagt:

”I sanning, var medvetna om att mitt husfolk bland er är en förebild och att det liknar Noas skepp. Alla som gick ombord på Noas skepp räddades och alla som vägrade att gå ombord på Noas skepp drunknade.”

Hadithen om *Safinah*, i alla dess olika versioner, betonar samma sak och den finns med i flera sunni-muslimska samlingar. Den finns t.ex. i *Mustadrak* av Hakim Nishaburi, Vol. 3, s. 149–151, i *Arba'in Hadith* av Nabahani, i *al-Mubriqah* av Ibn Hajar och i många andra.

Det framgår med all tydlighet av dessa traditioner att det är alldeles nödvändigt att söka vägledning hos Profetens husfolk.

Observera: Thaqaalayn-traditionen finns omnämnd både i sunni- och shi'a-muslimska källor och följaktligen är det något som alla muslimer är överens om. Emellertid finns det en version, där Profeten citeras säga ”min sunnah” och inte ”mitt husfolk”. Denna version förekommer bara i några få sunni-muslimska källor. Det är ingen svårighet att förstå vad traditionen betyder, men dess äkthet måste först bevisas. I många traditioner, och det är sådana som berättas av alla muslimer, har Profeten sagt:

”Jag lämnar två dyrbara ting efter mig och det är den Ärofulla Koranen och mitt husfolk”.

I några få traditioner, som bara berättas av en viss grupp muslimer säger han: ”den Ärofulla Koranen och min Sunnah”. Det är uppenbart att eftersom den ena sidan av jämförelsen är densamma i båda fallen d.v.s. Koranen, också den andra sidan måste vara densamma. Därför måste alltså ”min sunnah” och ”mitt husfolk” vara identiska; annars skulle det inte finnas någon harmoni i Profetens ord.

Sålunda är själva handlingen att vända sig till Profetens husfolk för att få kunskap och råd densamma som handlingen att vända sig till Profetens sunnah. Av detta följer att den enda vägen att nå fram till Profetens sunnah och att verkligen förstå innebörden av hans sunnah, är att vända sig till de människor, som både hade den allra närmaste släktskapen och umgänget med honom och som därigenom bättre än någon annan visste vad han hade sagt, gjort eller godkänt.

Vilka tillhör Profetens husfolk?

Den andra frågan gäller den exakta innebörden av ordet "husfolk". Det finns många traditioner, som säger att vi skall vända oss till Profetens husfolk: "*Ahlul Bayt*" eller "*Itrah*". Vad syftar dessa benämningar på? Det finns inget tvivel om vilken ställning Profetens husfolk har inom islam. Däremot kan det finnas anledning att ta reda på vilka som åsyftas, och om det omfattar alla som var släkt med Profeten. Naturligtvis råder det inget tvivel bland muslimer om att Fatimah, Profetens dotter, och Imam Ali och deras söner, Imam Hasan och Imam Husayn, tillhör hans husfolk. Tvistefrågan gäller bara om Profetens andra släktingar, och i så fall vilka, också skall räknas dit.

Sunni-muslimer anser att alla Profetens släktingar skall räknas dit. De gör naturligtvis undantag för sådana som inte antog Islam, såsom Abu Lahab, som visserligen var en av Profetens farbröder men som samtidigt var en av hans värsta fiender och som har fördömts i Koranen. Shi'a-muslimerna anser att bara de skall räknas till *Ahlul Bayt* som äger ett sådant mått av tro och kunskap att de kan nämnas i samma andetag som Koranen i traditionen *Safinah* och i de andra traditionerna. Dessutom anser de att Profeten själv har pekat ut dem tydligt.

I det följande skall jag nämna några hadither från viktiga sunni-islamiska källor:

- 1) Den kände hadith-samlaren Muslim har nedtecknat en tradition, som går tillbaks till 'Ayishah, Umm al-Mu'minin:
Profeten gick ut, klädd i en svart yllemantel, när Hasan, Alis son, kom till honom. Profeten lät Hasan komma in under manteln. Sedan kom Husayn och Profeten tog även emot honom under manteln. Därefter kom Fatimah. Hon fick också komma in under manteln. Sedan kom Ali. Han togs också emot under manteln och så täckte manteln Profeten, Ali, Fatimah, Hasan och Husayn. Då läste profeten upp:

*”Gud vill bara hålla det orena borta från er, O Husets Folk!
Och att rena er med en noggrann rening.”^{1]} (33:33).*

- 2) Muslim har nedtecknat en tradition som går tillbaks till Sa'd bin Abi Waqqas och som säger att Mu'awiyah frågade honom varför han vägrade att skymfa Ali med skymford. Då har Sa'd svarat:

”Jag kommer ihåg tre saker som Profeten berättade om Ali och som fick mig att aldrig säga något ont om honom. Om jag ägde bara en enda av dessa egenskaper hade den varit värdefullare för mig än röda kameler^{2]}. Det första var att Profeten lämnade kvar Ali i Medina när han gick ut i Tabuk-kriget. Ali blev mycket bedrövad över att han inte hade den goda lyckan att få gå med i armén och slåss för Guds sak. Han gick till Profeten och sade: 'Lämnar du mig kvar tillsammans med barnen och kvinnorna?' Profeten svarade: 'Är du inte lycklig att vara för mig vad Aron var för Moses, utom att det inte skall finnas någon annan profet efter mig?' Det

1] *Sahih* av Muslim, volym 4, s. 1883, nr 2424 (Kitab Fada'il al-Sahabah, Bab Fada'il Ahlul Bayt, Sakhr serie nr 4450). 2] På den tiden ansågs röda kameler vara mycket värdefulla.

andra hörde jag Profeten säga den dagen då Khaybar er-
  vrades: 'Sannerligen skall jag ge (islams) flagga till den
 mannen, som älskar Gud och Hans Budbärare och som älskas
 av Gud och hans Budbärare'. Vi hoppades alla, var och en av
 oss, att få flaggan men Profeten sade: 'Kalla på Ali åt mig!'
 Ali kom och han hade smärtor i ögonen. Profeten gav honom
 flaggan och med flaggan i Alis hand gav Gud oss segern. Det
 tredje  r att Profeten kallade på Ali, Fatimah, Hasan och
 Husayn, n r versen Mubalah uppenbarades, och han sade:
 'Min Herre! Dessa människor är mitt husfolk.'^{1]}

- 3) Imam Ahmad bin Hanbal berättar en tradition som g r tillbaks till
 Anas bin Malik. Under sex månader varje morgon vid den tiden, då
 versen Tathir (33:33) uppenbarades, brukade Profeten besöka Alis och
 Fatimahs hus på sin väg till moskén för att be Gryningsb nen och han
 brukade säga:

”B n, O Husets Folk!”^{2]}

Det finns också traditioner som handlar om betydelsen av ordet Qurba
 (de närstående), vilka nämns flera gånger i Koranen. Det står till exempel
 skrivet i Koranen att Profeten inte begärde någon betalning av människorna
 f r sin undervisning. Han ville bara att de skulle älska hans Qurba f r sitt
 eget bästa. Vilka  r då Qurba? Den store sunni-muslimske forskaren och
 Koran-uttolkaren Zakhmashari berättar att, när versen uppenbarades,
 Profeten tillfrågades om vem versen syftade på och f r vem alla människor
 måste visa respekt. Profeten svarade då:

”Ali, Fatimah och deras två söner.”^{3]}

1] Sahih av Muslim, volym 4, s. 1871, nr 2408 (Kitab Fada'il al-Sahabah, Sakhr serienr. 4420). 2] Musnad av Imam
 Ahmad bin Hanbal, internationellt serienr 13231. Se också Sunan av al-Tirmidhi, internationellt serienr 3130.

3] Al-Kashshaf av Zamakhshari, kommentaren till versen 42:23, volym 4, s. 220.

Förnuftet

Shi'a-muslimer tror på att förnuftet är en tillförlitlig källa till kunskap och att förnuftet är i fullständig harmoni med Uppenbarelsen. Enligt en del hadither har Gud givit människan två bevis (*bujjah*), genom vilka hon kan förstå Hans vilja: det inre beviset, vilket är förnuftet (*al-'aql*) och det yttre, vilket är profeterna. Ibland kallas förnuftet "den inre profeten" och profeterna "det yttre förnuftet". Det är en grundläggande regel för shi'a-muslimska rättslärdar att betrakta varje domslut uttalat av förnuftet, som detsamma som det som är uttalat av tron (*shar'*) och tvärtom. Man har också enhälligt kommit överens om att ett av de villkor som måste uppfyllas för att en person skall anses vara både moraliskt och enligt lag ansvarig för sina handlingar, är att hon är vid sina sinnens fulla bruk. Om någon är sinnesrubbad är han inte ansvarig för sina handlingar. Vilka krav tron ställer på människorna beror på deras mentala och rationella kapacitet. De som är utbildade i trosfrågor och de som är mycket begåvade och intelligenta förväntas vara bättre förberedda, frommare och lydigare än de som är lekmän eller okunniga.

Det står skrivet i Koranen att Gud begär av alla människor att de skall använda sin rationella förmåga och besinna Hans tecken och budskap i världsalldet. De otrogna klandras och fördöms vid många tillfällen för sin underlåtenhet att tänka och att handla i enlighet med rationella krav. De fördöms t.ex. för att de blint härmar sina förfäder. Det finns många verser med retoriska frågor, som uppmanar människorna att tänka:

"Vill de då inte använda sitt förnuft?" (36:68).

"Begrundar de då inte Koranen?" (4:82, 47:24).

"I detta finns det tecken för dem som använder sitt förnuft."
(13:4, 16:67, 30:28).

I allmänhet bidrar förnuftet på ett avgörande sätt på tre viktiga områden av religionsstudier: Det första är att förstå vad som är det sanna och det verkliga i vår värld, såsom att Gud existerar och sanning i tron och vetenskapliga fakta. Det andra är att föra in moraliska värderingsprinciper och legala normer i religiöst tänkande såsom att förtryck är förkastligt och att rättvisa är rätt. Det tredje är att förnuftet hjälper oss att upprätta normer och logiska metoder att tänka och dra slutsatser. Alla dessa tre uppgifter, som förnuftet har, är inte bara oomstridda i islam, utan de betraktas även som en plikt.

Som en jämförelse kan Uppenbarelsens eller de Heliga Texternas roll i religionsstudierna sammanfattas på följande sätt:

- att bekräfta fakta, som redan är kända genom förnuftet;
- att uppenbara synpunkter och förhållanden, som inte är kända av förnuftet, såsom detaljer om Uppståndelsen och detaljerade beskrivningar av moraliska och legala system;
- att föreskriva sanktioner eller påföljder genom det religiösa systemet av belöning och bestraffning.

Till slut vill jag nämna att det inte finns någonting som är irrationellt i islam. Naturligtvis måste man göra skillnad på å ena sidan säkra och avgörande rationella domslut och å andra sidan ens egna gissningar eller personliga uppfattning. Om man möter något fall där det rationella domslutet är i konflikt med vissa religiösa ställningstaganden, måste man förvissa sig om att det inte föreligger något misstag någonstans, åtminstone på den ena av sidorna: antingen var domslutet inte förenligt med förnuftets verkliga krav eller så var det inte i enlighet med religiös lag. Gud leder aldrig människan vilse genom att säga åt henne att göra en sak genom profeterna och det rakt motsatta genom vårt av Gud givna förnuft. Det har alltid förekommit

domslut som har tillskrivits förnuftet och som har sett ut att vara oförenliga med religiösa ställningstaganden, men som efter noggrant betraktande visar sig vara oförenliga med avgörande rationella förutsättningar.

Consensus

Traditionellt har en av källorna till förståelsen av islam ansetts vara consensus (*ijma'*). Enligt shi'a-muslimsk tankemetodologi räcker det inte bara med att det finns consensus bland alla människor eller inom en viss grupp människor såsom t.ex. en grupp lärda, *i sig självt* som bevis (hujjah); precis som en människa kan misstaga sig, kan två eller tre eller tusen eller t.o.m. alla människor misstaga sig. Emellertid, när det finns en överensstämmelse bland alla muslimer eller bland alla muslimska lärda på ett sådant sätt att det uppenbarar Sunnah, kan det tjäna som ett bevis, som ett verktyg att avslöja Guds vilja. När vi t.ex. ser att alla muslimer under Profetens tid bad sina böner på ett visst sätt, förstår vi att Profeten måste ha lärt dem be på så sätt; det kan inte finnas någon annan förklaring till att deras handlingar var enhetliga. Det är omöjligt att tänka sig att de alla handlade i blindo och utan föreskrifter eller att de alla gjorde fel och Profeten inte rättade dem.

Sålunda anser inte shi'a-muslimer att consensus i sig självt utgör ett bevis. Consensus är bara ett bevis då det leder till uppenbarelsen av Sunnah. Även om de flesta muslimer idag är eniga i en viss fråga men en enda lärd tvivlar på vad ett islamiskt domslut i frågan skulle vara, kan han följaktligen inte på metodisk grund säga, att eftersom alla andra tycker på ett visst sätt, att han också gör det. Det har funnits många fall i gångna tider, när alla människor har trott på samma sak men senare funnit att de alla hade fel t.ex. att jorden är platt. Bara Koranen och Sunnah är utan allt tvivel sanna och immuna mot varje fel och misstag. Detta sätt att närma sig problemställningar ger en sådan slags styrka och dynamik till shi'a-muslimskt tänkande att det inte bara är möjligt utan även en plikt för varje ny generation lärda, och även enskilda lärda, att gå tillbaks till Koranen och Sunnah

och göra sin egen oberoende *ijtihad*, d.v.s. sin egen undersökning och självständiga bedömning.

Ijtihad har aldrig bannlysts eller avslutats i shi'a-muslimernas värld. Shi'a-muslimer anser att ingen rättslärds uppfattning, hur högt uppsatt han än må vara, är immun mot vetenskapligt ifrågasättande eller utmaning. Naturligtvis måste varje lärd på religionens område lika väl som på alla andra områden, noggrant rådfråga och analysera sina föregångares arbeten.

KAPITEL 3

Läran

Under hela Islams historia har muslimer, trots skillnader, varit helt eniga inte bara i fråga om många av islams principer utan även om trosutövningen. Både Koranen och Profetens betydande personlighet och alla muslimers uppriktiga kärlek och hängivenhet till dem, har enat alla muslimer och skapat av dem en verklig nation med egen identitet, kulturarv, mål, avsikter och bestämmelse. Trots att motståndarna till islam alltid har varit fientligt inställda och försökt att utrota islam i dess helhet, har de tillsammans med tidens utmaningar också bidragit till att väcka muslimerna och att stärka deras känsla av enighet och broderskap. Framstående ledare från olika skolor inom islam har ständigt påmint oss om Koranens och Profetens maning till enighet och broderskap.

Vad beträffar själva tron, har alla muslimer gemensamt tron på Gud och Hans Enhet, på alla profeterna och i synnerhet på Profeten Muhammads uppdrag, som är att framföra Guds slutgiltiga budskap till människorna. De tror även på Uppståndelsen och på att alla skall behandlas rättvist och lika på Domedagen. Dessa är islams mest fundamentala principer och alla muslimer är överens om dem. Följande avsnitt är en utomstående åsikt om omfattningen av överensstämmelsen mellan shi'a- och sunni- muslimer:

Efter den iranska revolutionen har allmänheten fått klart för sig att även shi'iter är muslimer och att de liksom sunniter hyser vördnad för och bekänner sig till samma principer:

Islams centrala dogm om Guds Enhet, samma heliga skrift (Koranen), samma Profet Muhammad, samma tro på Uppståndelsen, som skall följas av Yttersta Domen, och samma fundamentala plikter d.v.s. bönen, fastan, vällfärden, den religiösa avgiften och *jihad* (heligt krig). Det gemensamma är mycket viktigare än skillnaderna: det finns inte längre några teoretiska invändningar för en shi'a-muslim att be tillsammans med en sunni-muslim eller tvärtom trots att många svårigheter tidigare har funnits och att de i praktiken ännu kvarstår. (Richard, s. 5; i förkortning)

I det följande skall vi i korthet redogöra för huvuddragen av trons principer eller trosartiklarna. Senare skall vi behandla de trossatser som är utmärkande för Shi'a Islam¹.

Trons grundprinciper

Guds Enhet

Den islamiska tros läran uttrycks genom en bekännelse till två fakta. Det första är att det inte finns någon annan gud (d.v.s. ingen annan värd tillbedjan) än Gud (*Allah*) och det andra är att Muhammad är Hans budbärare. (*LA ILAHA ILLALLAH MUHAMMADURRASULULLAH*). Muslimer tror på att Gud är EN. Han har varken någon jämlike eller avkomma. Han är Början och Han är Slutet. Han är Allsmäktig, Allvetande och Allestädes Närvarande. Det står skrivet i Koranen att han står människan närmare än hennes egen halsblodåder, men Han kan inte ses med ögon eller omfattas av mänskligt förstånd. I en åkallan säger Imam Ali:

1] En av de viktigaste källorna till min framställning är "an introduction to Islam" av Bashir Rahim. En on-line version av artikeln finns att läsa på www.al-islam.org/begin/index.html.

”O Gud, sannerligen bönfaller jag Dig i Ditt Namn, i Allahs namn, den Nådigaste, den Barmhärtigaste, O Du som äger Höghet och Härlighet, Den Levande, Den Bestående, Den Evige, det finns ingen Gud annan än Du.”

Gudomlig rättvisa

Bland Guds egenskaper sätter shi'a-muslimerna särskilt stor vikt vid Hans rättvisa. Naturligtvis tror alla muslimer på att Gud är rättvis (*'adil*), i den meningen att Gud aldrig är orättvis mot Sina tjänare och att Han aldrig förtrycker någon. Koranen säger det med all tydlighet:

”Gud låter inte Sina tjänare lida orätt.” (3:182, 8:51 och 22:10).

”Din Herre är inte det minsta orättvis mot tjänarna.” (41:46).

”Jag är inte det minsta orättvis mot tjänarna.” (50:29).

”Sannerligen är inte Gud orättvis, inte ens en atomvikt.” (4:40).

”Sannerligen gör inte Gud orätt mot människorna men människorna gör orätt mot sig själva.”^{1]} (10:44).

Förutom att Gudomlig rättvisa är betydelsefull i sig själv, finns det ännu en orsak varför shi'a-muslimska teologer fäster så stor vikt vid denna doktrin. En grupp sunni-muslimska teologer, ashariterna, anser att det inte finns några objektiva kriterier för vad som är moraliskt goda eller onda handlingar. Gott är det som Gud gör eller det som sker på Guds befallning. Därför är allt som Gud gör eller befäller, gott och rätt per definition. De tror att lögn hade varit en god handling, om Gud hade sagt åt oss att ljuga och om Gud skulle sända de fromma till helvetet, skulle det vara rättvist.

^{1]} Det finns många fler verser i Koranen som talar om den Gudomliga rättvisan.

Naturligtvis tror de att Gud aldrig handlar så, men inte därför att sådana handlingar i sig är onda utan därför att Han i själva verket har sagt att sådana handlingar är onda. Ash'ariterna anser också att människan inte har fri vilja och att det är Gud, som skapar hennes handlingar utan att människan själv har någon del i dem. Människorna är bara mottagare av Gudomliga handlingar.

Shi'a-muslimska och en del andra sunni-muslimska teologer som t.ex. mu'taziliterna, anser att gott och ont eller rätt och fel är objektivt och att det finns rationella kriterier för moraliska ställningstaganden. De tror med andra ord på att godhet och ondska är inneboende i människan. De tror på att det i verkligheten finns en skillnad mellan, låt oss säga, rättvisa och förtryck och att det inte en slump att Gud har befallt oss att vara rättvisa och att inte förtrycka någon, inte ens våra fiender. De tror också på att människan har fri vilja och är ansvarig för sina egna handlingar. Mu'taziliterna tror naturligtvis på *tafwid*, d.v.s. att Gud har lämnat över Sin makt till människan över hennes frivilliga handlingar och att människan själv har fullständig kontroll över dem. Shi'a-muslimer, däremot, tror att även om det är fel att tro på determinism (*jabr*), och att determinismen är i strid med principerna om Gudomlig rättvisa och människans fria vilja, människans frihet och makt ändå är begränsade och att Gud har en övergripande makt över hennes handlingar. Imam Ja'far al-Sadiq har uttryckt detta med några berömda ord:

”Det finns inget tvång (*jabr*), men inte heller har makten överlåtits absolut (*tafwid*), och den rätta ståndpunkten finns mellan dessa två ytterligheter.”

På grund av att frågan om Guds rättvisa har den allra största betydelse för varje värdesystem, har shi'a-muslimer alltid framhållit dess avgörande betydelse. De anser att principen om den Gudomliga rättvisan är en så viktig trossats i islam att den tillsammans med *tawhid* (Guds enhet), Profetskapet, Imammatet (Gudomligt ledarskap) och Uppståndelsen, utgör en av trons

fem grundläggande principer (*Usul al-Madhab*). Det skall jämföras med att övriga muslimer anser att bara tre av dessa, Tawhid, Profetskapet och Uppståndelsen, utgör trons grundpelare (*Usul al-Din*).

Betoningen av Guds rättvisa har spelat en mycket viktig roll för den teoretiska aspekten av shi'a-islam. I shi'a-islam är frågan om rättvisan en så fundamental aspekt av islam att shi'a-muslimer alltid har krävt att rättvisepincipen också skall genomföras på det sociala planet. Alla sociala rörelser och resningar, som någonsin ägt rum inom shi'a-islam, har alltid krävt rättvisa.

Profetskapet

I sin vishet hade Gud en avsikt med människan när Han skapade henne (51:56). Han gav henne också förnuft och fri vilja att finna sin egen väg till fullkomlighet och lycka. Till det mänskliga förnuftet har Han också lagt den Gudomliga Uppenbarelse. I Sin visdom och rättfärdighet lämnade Han inte någon människa eller något hörn av världen utan vägledning; Han har sänt profeter till alla folk för att undervisa och vägleda dem (10:47 och 16:36).

Den förste profeten var Adam och den siste var Muhammad, profeternas Insegel (30:40). Koranen nämner tjugofem profeter och säger att det fanns många fler (40:78). Med hjälp av de antydningar som finns i haditherna, tror muslimer att det har funnits 124 000 profeter. Bland dem som nämns i Koranen finner vi Adam, Noa, Abraham, Ismael, Isak, Lot, Jakob, Josef, Job, Moses, Aron, David, Solomo, Jonas, Zakarias, Johannes Döparen, Jesus och Muhammad. Av dessa mottog Noa, Abraham, Moses, Jesus och Muhammad budskap, som riktades till hela mänskligheten och de införde nya lagar. De kallas ”*Ulu al-Azm*”, som betyder de, som har begåvats med stark viljekraft.

Utöver Koranen själv, nämns fyra Himmelska böcker: Abrahams bok (87:19); Davids psalmer eller Psaltaren (4:163 och 17:55); Moses Tora (2:87, 3:3 och 4, 6:91 och 154) och Jesu Evangelium (5:46).

En muslim skall tro på alla Heliga Böcker (2:4 och 285) och på alla profeter (4:152). Såsom vi kommer att se senare, är shi'a-muslimerna också övertygade om att alla profeterna av nödvändighet var ofelbara och fria från synd både före och under sin kallelse.

I likhet med andra muslimer, hyser shi'a-muslimerna stor kärlek till Profeten Muhammad. De ser i Profeten Muhammad den allra ädlaste personligheten, som känner medlidande och barmhärtighet med hela mänskligheten och den mest fulländade förebilden av fullständig tillit till Gud, av grundlig kunskap om Gud, av absolut hängivenhet till Gud och av uppriktig lydnad till den Gudomliga viljan. Det var inte en slump att just Profeten Muhammad blev utsedd av Gud att överlämna Hans slutgiltiga och mest fulländade budskap till mänskligheten. För att kunna ta emot en Gudomlig uppenbarelse och bli tilltalad av himlen, måste en människa äga mycket goda personliga egenskaper. Bara de allra bästa egenskaperna är tillräckliga och det är sådana egenskaper som krävs av den människan som skall ta emot den mest fullkomliga uppenbarelsen.

Profeten Muhammads personliga egenskaper och uppträdande bidrog i stor utsträckning till islams framgång. Redan som barn var han känd för sin ärlighet, pålitlighet och fromhet. Under sitt profetskap levde han alltid i enlighet med sina principer och värderingar. Han visade alltid ödmjukhet, rättsskaffenhets och förtröstan både i framgång och i motgång, i säkerhet och i fara, i fred och i krig, i seger och i nederlag. Han var så ödmjuk att han aldrig hyste beundran för sig själv eller kände sig förmer än andra eller levde ett liv i lyx. Han uppförde sig på samma sätt, både när han var ensam och maktlös, som när han var härskare över hela den arabiska halvön och muslimerna helhjärtat följde honom och löd honom och tog vara på varje

droppe av hans tvagningsvatten. Han levde mycket enkelt och alltid tillsammans med folket, särskilt med de fattiga. Han ägde inget palats eller hov och hade inga livvakter.

När han satt i kretsen av sina följeslagare kunde man inte på hans placering eller kläder skilja honom från de övriga. Det var bara hans ord och hans andliga egenskaper som skilde honom från dem.

Han var så rättvis att han aldrig ringaktade någon annan människas rättigheter, inte ens sina fienders. Hans liv är en illustration till Koranens befallning:

”O, troende! Stå upp för Gud, var rättvisa vittnen och låt inte er avoghet till ett folk driva er till orättfärdighet; handla rättfärdigt, det är närmare fromheten.” (5:8).

Före varje fältslag gav han förhållningsorder till sina soldater om att inte låta kvinnor, barn, åldringar och dem som självmant lagt ner vapnen komma till skada, och att inte förstöra gårdar och trädgårdar, att inte förfölja dem som flytt från krigsfronten och att vara milda mot de tillfångatagna. Strax före sin död förkunnade han i Moskén:

”Jag ber att var och en som anser att jag står i skuld till honom eller att jag inte har tagit hänsyn till hans rättigheter, kommer fram och kräver sina rättigheter.”

Muslimerna började gråta, då de mindes alla de tjänster, som Profeten hade gjort dem och allt besvär han tagit på sig för att leda dem på den rätta vägen. De visste att han aldrig satte sina egna behov främst och att han aldrig valde sina egna önskemål och sin bekvämlighet framför andras. Därför uttryckte de sin djupa tacksamhet och vördnad för honom. Men en man stod upp och sade:

”Du är skyldig mig något. Före ett av fältslagen, när du ställde upp soldaterna på rader, råkade du slå till mig med din käpp. Nu vill jag ha gottgörelse.”

Utan att ifrågasätta mannens påstående bad Profeten en av sina närmaste följeslagare att gå till hans hus och hämta samma käpp. Sedan bad han mannen att ge tillbaks och slå honom. Då sade mannen att käppen hade träffat hans mage. Profeten drog då upp skjortan så att mannen kunde slå på magen. Plötsligt kysste mannen profeten på kroppen. Kanske var det hela en förevändning för att få kyssa Profeten av vördnad och kärlek.

Imamah

Som vi sagt tidigare tror shi'a-muslimer på att imamatet är en fortsättning på profetskapet. Den ordagranna översättningen av det arabiska ordet ”imam” är ledare. I den allmänna betydelsen kan imam betyda både god och dålig ledare, och omfattningen av hans ledarskap kan vara mycket stort, som att leda en hel nation eller begränsat som att leda församlingen i en moské. Emellertid, enligt shi'a-muslimsk trosuppfattning, betyder ordet i sin specifika betydelse den person som är anförtrödd ledningen av hela den islamiska nationens politiska och religiösa angelägenheter. Mer exakt innebär det att Imam är den person som är utnämnd av Gud och föreställd av Profeten och därefter på ett otvetydigt sätt (*nass*) utpekad av den föregående imamen att leda den muslimska församlingen och att tolka och försvara tron och lagen (*shari'ah*) och att vägleda församlingen i alla dess angelägenheter. Imam är Guds representant på jorden (*khalifat-Allah*) och Profetens efterträdare. Han måste vara fri från synd och äga gudomlig kunskap i innebörden av Koranen, både dess exoteriska (den uppenbara) och dess esoteriska (den förborgade) betydelse.

Den sunni-muslimska uppfattningen: sunni-muslimer använder ordet imam i samma betydelse som ordet kalif (*khalifah*). På arabiska betyder

ordet "khalifah" efterträdare. Ordet har använts som titel på alla dem som tagit makten och härskat över den islamiska staten efter Profeten Muhammads bortgång. En kalif kan bli vald eller utnämnd eller kan t.o.m. själv gripa statsmakten genom militärmakt. En kalif behöver inte vara fri från synd. Inte heller behöver han vara överlägsen andra människor i egenskaper som tro eller kunskap.

Tolvor shi'a, vilka utgör den stora majoriteten av shia-muslimer, anser att Profeten efterträddes av en följd av tolv Imamer^{1]}. Dessa är:

1. Imam Ali bin Abi Talib^{2]}, död år 40 e. H./659 e. Kr.
2. Imam Hasan bin Ali, död 50 e. H./ 669 e. Kr.
3. Imam Husayn bin Ali, död 61 e. H./680 e. Kr.
4. Imam Ali bin Husayn, död 95 e. H./712 e. Kr.
5. Imam Muhammad bin Ali, död 114 e.H./732 e. Kr.
6. Imam Ja'far bin Muhammad, död 148 e. H./765e. Kr.
7. Imam Musa bin Ja'far, död 183 e.H./799 e. Kr.
8. Imam Ali bin Musa, död 203 e. H./817 e. Kr.
9. Imam Muhammad bin Ali, död 220 e. H./835 e. Kr.
10. Imam Ali bin Muhammad, död 254 e. H./868 e. Kr.
11. Imam Hasan bin Ali, död 260 e. H./872 e. Kr.
12. **Imam al-Mahdi**, född 256 e.H/868 e. Kr.

1] Det finns en serie hadither, där profeten nämner att det skall komma tolv ledare efter honom. Bukhari, till exempel, har nedtecknat att Profeten har sagt: "Det skall komma tolv ledare (amir) efter mig." Sedan säger berättaren att Profeten sade något som han inte kunde uppfatta. Han bad då sin far, som också var närvarande vid det tillfället, att berätta vad Profeten hade sagt. Fadern sade att Profeten hade sagt: "Alla dessa ledare skall vara från Qurayshernas stam." Muslim har också nedtecknat traditionen. Han säger att berättaren av traditionen gick tillsammans med sin far till en plats där Profeten befann sig och att Profeten sade: "Denna tro skall inte upphöra förrän det har funnits tolv efterträdare (khalifah)". Sedan säger berättaren: "Profeten sade något, som jag inte förstod och jag frågade min far. Han sade att Profeten hade sagt: De är alla från Quraysh". 2] Som vi har sett tidigare var Imam Ali Profetens kusin och svärson (Fatimas make). Han var den förste mannen som antog islam.

Tron på en frälsare finns i de flesta (kanske i alla) religioner. I islam uttrycks föreställningen om en frälsare på ett noga övervägt sätt i doktrinen om al-Mahdi (den Vägledde), som kommer att stå upp rustad med Gudomlig nåd och som kommer att fylla jorden med rättvisa efter att jorden har varit fylld av orättvisor och förtryck. Föreställningen om frälsaren och om ett gott slut på världen, antyds i många Koran-verser och hadither. Till exempel står det skrivet i Koranen:

”Vi har skrivit i Psaltaren efter Påminnelsen: Mina bedervärda tjänare skall ärva jorden.” (21:105).

”Men det var Vår vilja att visa dessa förnedrade och förtrampade människor Vår särskilda nåd och göra dem till föregångsmän i tron och låta dem ärva de ogudaktigas makt.” (28:5).

I det följande skall jag ta upp bara några få exempel, både från sunni- och shi'a-muslimska källor, på hadither, som talar om föreställningen om en frälsare:

1. Profeten sade:

”Även om världens hela tid har förbrukats och det bara återstår en enda dag (före Domedagen), skall Gud göra den dagen så lång att kungadömet under en man, som är från mitt husfolk och som bär mitt namn kan upprättas”^{1]}.

1] *Sunan* av al-Tirmidhi, Kitab al-Fitan, Sakhr serienr 2156 och 2157 och *Sunan* av Abu Dawud, Kitab al-Mahdi, Sakhr serienr 3733 och 3734. Enligt Abu Dawud avslutas hadithen med orden: ”han kommer att fylla jorden med rättvisa på samma sätt som den var fylld av orättvisor och förtryck”. Se också *Musnad* av Ahmad, *Musnad* al-'Asharah al-Mubashsharin bi al-Jannah, Sakhr serienr 734 och *Sunan* av Ibn Majah, Kitab al-Jihad, serienr 2769.

2. Profeten har också sagt:

”**Al-Mahdi** är en av oss, medlemmar av husfolket (Ahlul- Bayt). Gud skall på en natt göra honom redo för sitt uppdrag.”^{1]}

3. Vidare säger Profeten:

”**Al-Mahdi** skall vara från min släkt och en av Fatimahs ättlingar.”^{2]}

4. Det finns också traditioner, som går tillbaks till Jabir bin Abdullah al-Ansari, där han säger att han hört Guds budbärare säga:

”En skara människor från mitt folk skall kämpa för sanningen ända till en dag nära Domedagen, då Jesus, Marias son, skall stiga ner. Gruppens ledare skall be honom leda bönen men Jesus skall avböja och säga: Sannerligen har Gud bland er skapat ledare för andra för att hedra vårt folk.”^{3]}

Sålunda kommer al-Mahdi att ha ett världsomfattande uppdrag som skall utgå från den arabiska delen av världen. Han kommer att ha samma namn som Profeten Muhammad och han kommer att vara en av Fatimas ättlingar. Shi'a-muslimerna anser att han är Imam al-'Askeris son. Han föddes år 255 (e. H.). Hans fördoldhet började år 260 (e. H.). Han lever fortfarande, men i ett tillstånd av fördoldhet och han skall vara beskyddad av Gud ända tills förberedelserna för hans återkomst har fullbordats. En del sunni-lärda delar den här uppfattningen, medan andra anser att Imam Al Mahdi ännu inte är född.

1] *Sunan* av Majah, Kitab al-Fitan, Sakhr serienr 4075 och Musnad av Ahmad, Musnad al-'Asharah al-Mubashsharin bi al-Jannah, Sakhr serienr 610. 2] *Sunan* av Abu Dawud, Kitab al-Mahdi, Sakhr serienr 3735. Se även Sunan av Ibn Majah, Kitab al-Fitan, Sakhr serienr 4076. 3] *Sahih* av Muslim, Kitab al-Imam, Sakhr serienr 225 och Musnad av Ahmad, Baqi Musnad al-Mukthirin, Sakhr serienr 14193 och 14595.

I sin bok *A'yan al Shi'a* nämner Sayyid Muhsin al-Amin som exempel namnen på 13 sunni-muslimska forskare, som har hävdad att al-Mahdi är Imam Hasans son och att han redan är född. Bland dessa lärda finner vi: Muhammad bin Yousuf al-Kanji al-Shafi'i i böckerna *Al-Bayan fi Akhbar Sahib al-Zaman* och *Kifayat al-Talib fi Manaqib Ali bin Abi Talib*; Nur al-Din Ali bin Muhammad al-Maliki i boken *Al-Fusul al-Muhimmah fi Marifat al A'immah* och Ibn al-Jawzi i den välkända boken *Tadhkirat al-Khawass*.

Uppståndelsen

Världen skall upphöra på Uppståndelsedagen (*Qiyama*) och det skall vara Domedagen. Alla människor skall stå upp från de döda och föras inför Gud, som kommer att bestämma över varje enskild människas öde med hänsyn till hennes tro och handlingar på jorden. De goda människorna kommer att belönas och de onda att bestraffas (22:6-9 och 1-2, 3:185; 6:62). Gud kommer att döma människorna rättvist men det avgörande i Hans rättskipning kommer att vara Hans barmhärtighet (6:12).

Anmärkning:

Även om alla muslimer tror på ovannämnda islamiska principer, finns det en liten skillnad i utformningen och betoningen av trosartiklarna och trosutövningen. Shi'a-muslimer framhäver de nämnda trosartiklarna, som de anser vara trons principer eller rötter (*Usul al-Din*) och säger att andaktsövningarna, som de anser vara trons grenar (*Furu' al-Din*), följer som en praktisk handling av tro och övertygelse. Orsaken till betoningen av dessa trosartiklar är att de utgör den mest grundläggande aspekten på tron och att de kännetecknar och utmärker en muslim. Däremot är de påbjudna andaktsutövningarna innebörden och följden av att vara troende, eftersom sann tro visas i handling.

Sunni-muslimer uttalar vanligen den islamiska trosbekännelsen (*kalimah*), det vill säga vittnesbördet att det inte finns någon gud utom Gud (*Allah*) och att Muhammad är hans budbärare tillsammans med fyra troshandlingar – de dagliga bönerna, fastan, vällfärden till Mekka och den religiösa avgiften – och kallar dem tillsammans för Trons Fem Pelare. De anser att de andra troshandlingarna – att uppmuntra till det goda, att förbjuda det onda och att sträva efter och att kämpa för det goda – visserligen är påbudna handlingar, men att de inte tillhör Trons Pelare.

KAPITEL 4

Trosutövningen

De viktigaste påbjudna troshandlingarna, som både shi'a-muslimer och sunni-muslimer är överens om, är:

De dagliga bönerna

Från det att han eller hon har uppnått puberteten, skall varje muslim be de fem dagliga tidebönerna (*salah*). Innan man kan börja be måste man först utföra en rituellt tvagning eller rening (*wudu'*) på ett föreskrivet sätt. Därefter skall man ställa sig med ansiktet vänt mot Mekka och uttala sin avsikt att be den bönen, som tiden är inne för, för att uppnå närhet till Gud. Man måste vara medveten om sin avsikt under hela tiden man ber. Om man i början av bönen eller senare, glömmer vad man håller på med eller om man ber bara för att göra sig till och visa upp sig själv i en bättre dager eller om man ber av någon annan självisk anledning, blir bönen ogiltig. Själva bönen börjar när den bedjande uttalar orden Allah-u Akbar (Gud är den Störste). Med dessa ord stiger han in i ett högtidligt tillstånd av bön, i vilket han blir kvar tills bönen är avslutad.

Varje bön består av mellan två och fyra delar (*rak'ah*)^{1]}. Varje del består av:

- Att recitera Koranens inledningskapitel följt av något annat kapitel som t.ex. *Tawhid* eller *Qadr*^{2]};
- Att buga djupt (*ruku'*) och i den ställningen samtidigt prisa och ära Gud;
- Att falla till marken (*sajdah*) två gånger och därefter prisa och ära Gud.

Bönen avslutas med vittnesbördet att Gud är En och inte har någon jämlike och att Muhammad är Hans tjänare och budbärare och sist en hyllning till Profeten och hans husfolk (*tashahhud*) och en önskan om frid med Profeten, med alla rättskaffens människor och med alla de bedjande (*taslim*).

Den dagliga bönen är den viktigaste formen av andakt och hågkomst av Herren. Koranen säger:

”Bönen avhåller (den bedjande) från skamlösa handlingar och allt som strider mot rimlighet och förnuft. Men först och störst är åkallandet av Guds namn. Och Gud vet vad ni gör.” (29:45).

Fastan

Den andra troshandlingen är fastan (*sawm*) under månaden ramadan, som är den nionde månaden i den islamiska kalendern.

1] Morgonbönen (*fajr*), som man ber mellan gryningen och soluppgången, består av två delar, middagsbönen (*zuhr*) och eftermiddagsbönen (*asr*) består båda av fyra delar, bönen vid solnedgången (*maghrib*) består av tre delar och kvällsbönen (*isha*) består av fyra delar. 2] I böner med tre eller fyra delar består både den tredje och den fjärde delen av läsning av Koranens inledningskapitel eller en särskild minnesvers (*dhikr*), som heter *”al-tasbihat al-arbaah”* (de fyra lovorden). Därefter skall man buga och falla till marken. I dessa böner uttalar man både i den andra och i den sista delen, efter att ha fallit till marken, vittnesbördet om Guds enhet, Profeten Muhammads profetskap och en hyllning till honom och hans husfolk.

Under hela månaden skall varje vuxen muslim avstå från mat, dryck och sexuellt umgänge mellan gryningen och solnedgång^{1]}. Som alla andra troshandlingar måste fastan ske med uppriktig avsikt. Det innebär att man måste fasta bara för Guds sak och för att uppnå närhet till Honom. Utöver att komma nära Gud och att uppnå Hans välbehag, finns det mycket annat som är välgörande i fastan. Den stärker vår egen beslutsamhet och den är en påminnelse för oss människor om Guds nådegåvor såsom födan, som vi kan glädja oss åt varje dag och som vi kanske anser som något självklart. Fastan påminner oss även om hungern och törsten på Domedagen, den hjälper de rika att förstå vad de fattiga får utstå och på så sätt väcks deras medvetande och deras vilja till välgörenhet och deras medkänsla. Fastan får oss att inse att våra begär och våra låga drifter är mindre viktiga och den låter människornas rationella förstånd och andliga medvetande blomstra. Om fastan i allmänhet säger Koranen:

”O Ni som tror. Fastan har föreskrivits er liksom den var föreskriven dem som levde före er, så att ni må akta er (för det onda).” (2:183).

Vallfärden till Mekka

Varje vuxen muslim som har möjlighet till det, både finansiellt och fysiskt, skall en gång under sin livstid göra vallfärden till Mekka (hadj) under månaden dhu al-hijjah, som är den tolfte månaden i den islamiska kalendern. I Mekka finns den moskén som är den viktigaste i hela världen för alla muslimer. Den kallas Masjid al-Haram och är Ka’bas helgedom. Alla muslimer vänder ansikte och kropp i riktning mot Ka’ba under bönen. Ka’ba är en kubformad byggnad, som Profeten Abraham och hans son Ismael byggde ovanpå grunden till den byggnad som Profeten Adam ursprungligen hade byggt.

^{1]} Många grupper, såsom de sjuka och de som är på resa, är undantagna.

Man kan med all rätt säga att vallfärden till Mekka i många avseenden är en symbolisk rekonstruktion av det som den stränge monoteisten Abraham upplevde på just den här platsen för omkring fyra tusen år sedan. När Abraham efter en lång resa kom fram till Mekka, uppmanade Gud honom att göra förberedelser för människornas vallfärd till Mekka. Koranen säger:

”Sätt ingen jämte Mig och håll Mitt hus rent för dem som går runt omkring det och som reser sig till bön och som bugar och faller till marken. Och kungör vallfärden för människorna. De skall komma till dig till fots och på varje magert riddjur från varje avlägsen stig så att de må uppleva det som tjänar till deras uppbyggelse och nämna Guds namn under de föreskrivna dagarna över det som Han har givit dem.” (22:26–28).

”Sannerligen är det första huset, som är bestämt för människorna, huset i Bekka, välsignat och en vägledning för hela världen. Där finns tydliga tecken, platsen där Abraham stod, och var och en som stiger in i det, skall vara i säkerhet och vallfärden till Huset är en plikt för människorna för Guds sak, (en plikt) för alla som kan göra resan dit: och om någon inte tror, är Gud sannerligen sig själv nog och han står över världens behov”. (3:96–97).

Vallfärden till Mekka är fylld av oförglömliga upplevelser. Det mest påfallande av allt som vi möter, är kanske alla de bevis på osjälviskhet, broderskap, alla pilgrimers lika värde och naturlighet som vi dagligen bevittnar. Varje år lämnar muslimer från alla kontinenter hem, familj, arbete och allt som är dem kärt och beger sig på resan mot Mekka, som är beläget mitt i öknen. Alla är bjudna att vara närvarande på samma plats vid samma tidpunkt, klädda i likadana kläder och att utföra samma riter. Den rike och den fattige, kungen och den vanliga människan, den framstående experten och lekmannen skall alla stå skuldra vid skuldra klädda i två vita tygstycken.

Varje människa borde få uppleva åtminstone en gång under sin livstid denna känsla av osjälvisk gemenskap och sedan försöka tillämpa sin erfarenhet i sitt dagliga liv.

De Religiösa Avgifterna

Zakat

Både Koranen och Sunnah föreskriver på det allra bestämdaste välgörenhet. Belöningen för välgörenhet är stor. Även om allt, även våra ekonomiska tillgångar, tillhör Gud, framställer Koranen välgörenhet som ett lån till Gud:

”Vem är den, som ger Gud ett gott lån så att Gud må ge det dubbla tillbaks?” (57:11).

Utöver frivillig välgörenhet finns det ett visst slag av välgörenhet, som är obligatorisk. Ett exempel på det är den religiösa avgiften, som kallas zakat och som är en förmögenhetskatt på några få procent (vanligen 2,5 %). Zakat är inte en gåva till de fattiga utan skall mer ses som den fattiges rättighet och något som inte får försummas:

”Och i deras egendomar har tiggaren och den fattige sin rättmätiga andel.” (51:19).

Imam Ali har även sagt:

”Gud, den Lovprisade, har bestämt de nödlidandes livsuppehälle i de rikas rikedom. Av det följer att när en nödlidande förblir hungrig, är det de rika som har nekat honom hans andel.”^{1]}

1] *Nahj al-Balaghah* (Värlighetens högsta höjd).

Personer, vars innehav av vete, korn, dadlar, russin, guld, silver, kameler, kor och får överstiger vissa bestämda mängder, måste betala en årlig zakat till de mindre lyckligt lottade av sina släktingar och de föräldralösa, de nödlidande, de resande och andra.

Zakat får användas till föda, husrum, utbildning, hälsovård, barnhem och andra offentliga inrättningar.

Det är värt att uppmärksamma att betalningen av zakat nämns i många Koranverser tillsammans med bönen (salah) och anses vara ett tecken på religiös övertygelse och tro på Gud. Att betala zakat är en troshandling och måste göras för Guds sak. Därför är det inte bara en hjälp till de fattiga och något som bidrar till att upprätta social rättvisa och utveckling, utan det renar även sådana människors själar, som bara betalar av snålhet och girighet. Det står skrivet i Koranen:

*”Ta allmosor från deras rikedom för att rena och helga dem.”
(9:103).*

Khums

Shi'a-muslimer anser också att khums är en obligatorisk avgift. På arabiska betyder ordet khums ordagrant en femtedel. Det är en skatt på 20 %, som beräknas på den överskridande vinsten och som skall betalas årligen. Vid slutet av varje räkenskapsår skall man betala 20 % på alla inkomster efter avdrag för hushållsutgifter och arbetskostnader^{1]}. Plikten att betala khums omnämns i Koranen:

”Och vet att vilken vinst du än uppnår, är en femtedel bestämd för Gud och Profeten och (Profetens) nära släktingar och de föräldralösa, de utblottade och de resande, om du tror på Gud och det Vi har sänt ner till vår tjänare (Muhammad).” (8:41).

^{1]} Det finns andra fall, som nämns i shi'a-muslimsk rättsvetenskap, då betalning av khums blir obligatoriskt. Det ovannämnda fallet är det mest förekommande.

Sunni-muslimer anser i allmänhet att versen bara syftar på vad muslimer tar i krig (krigsbyte) och menar att det är ett slags zakat.

Enligt Shi'a-muslimsk rättsvetenskap tillhör hälften av khums den tolfte Imamen, som är den ende fortfarande levande medlemmen av Profetens husfolk, och som är hans efterträdare. Den andra hälften tillhör Profetens fattiga ättlingar, som kallas ”*sayyider*”. Khums måste användas under överinseende av en shi'a-muslimsk sakkunnig i religiösa frågor (*marji' al-taqlid*) d.v.s. den höge rättslärde (*ayatullah*), vars föreskrifter vi följer i alla praktiska frågor. Orsaken till det är att man måste kunna vara säker på att pengarna används på ett sätt som Imam Mahdi finner lämpligt. Den del, som tillhör Imam, brukar användas för finansiering av islamiska seminarier och andra utbildningsprojekt såsom utgivning av lämpliga böcker och till att byggandet av moskéer och skolor.

Kampen för Guds sak

Varje muslim måste kämpa och sträva för Guds sak på olika sätt för att åstadkomma förbättringar i alla människors liv och i synnerhet i sitt eget liv. Koranen säger:

”Han har skapat dig ur jorden och ålagt dig att förbättra den.”
(11:61).

Koranen är mycket sträng i sitt fördömande av människor som är ligkiltiga inför mänskliga katastrofer och som är lata i sitt personliga liv. Däremot betraktas den som arbetar hårt för att tjäna lite pengar och som använder pengarna till familjens bästa och för att förbättra dess levnadsvillkor, som en hjälte i kampen för Guds sak, en mujahid. En mycket framträdande och avgörande uppgift i denna kamp (*jihad*), är uppgiften att försvara mänskliga rättigheter, såsom frihet och oberoende, islamiska och mänskliga värderingar, såsom rättvisa och värdighet och den muslimska nationens ocränkbarhet. Koranen säger:

”Tillåtelse (till strid) ges till dem, mot vilka ett orättfärdigt krig förs, och sannerligen har Gud makt att ge dem seger. De, som fördrivits från sina hem i strid mot all rätt, bara därför att de sade: Allah är vår Herre.” (22:39–40).

”Och varför kämpar ni inte för Guds sak och för försvarlösa män, kvinnor och barn, som ropar: O Herre! För oss ut ur denna stad, vars invånare är förtryckare och sänd oss i Din nåd en ledare och en hjälpare”. (4:75).

Naturligtvis omfattar begreppet jihad även mer individuella fall av kamp, såsom t.ex. när en familjs egendom eller goda ryckte är i fara, tas ifrån dem eller skadas. I islamiska hadither värderas den som dödas under försvar av sin familj och sitt land, lika högt som soldaten som blir martyr vid krigsfronten. *Jihad* måste fortsätta ända tills det rättfärdiga målet är nått. Koranen säger:

”Kämpa mot förtryckare ända tills förtrycket upphört.” (2:193).

På ett högre plan har jihad, kampen mellan det goda och det onda, mellan det sanna och det falska, mellan Guds parti och Satans parti, naturligtvis alltid förekommit ända från skapelsens begynnelse. Denna kamp kommer i större eller mindre omfattning att fortsätta ända till Yttersta Dagen, då jorden skall fyllas av rättvisa och en rättvis fördelning av alla tillgångar ska genomföras under ledning av Al-Mahdis regering.

Jihad, vare sig det sker med pennan, tungan, med vapen i hand eller på något annat sätt, är en troshandling, som måste utföras med en uppriktig avsikt, vilket betyder att det bara får ske för Guds sak, och bara för rättfärdiga ändamål. Ingen har rätt att slåss eller kämpa för materialistiska mål eller för sin egen personliga ära eller för någon stams, ras eller nations ära eller för någon annan sak vars mål är förtryck, såsom ockupation av främmande

länder för att öka den egna rikedomerna eller makten. Det är förvisso så att jihad först av allt börjar inom mujahid själv (dem som kämpar). För att vara säker på att vinna det yttre slaget mot det onda, måste man först bekämpa sina egna låga drifter och lustar och man måste befria sitt eget hjärta från all djävulsk besittning och återvinna värdigheten och hedern, som Gud, den Allsmäktige, har givit människan. Koranen säger:

”O själ i frid, återvänd till din Herre, tillfreds (med Honom), behaglig (för Honom). Så stig in bland Mina sanna tjänare och stig in i Mitt Paradis!” (89:27–30).

I en mycket känd hadith berättas det att Profeten (frid vare med honom och hans släkt) en gång sade till en skara följeslagare, som hade vunnit ett slag: ”Bra gjort. Välkomna bland dem, som har fullbordat den mindre *jihad* (*al-jihad al-asghar*) och vilka fortfarande har den större *jihad* (*al-jihad al-akbar*) framför sig.” Följeslagarna, som hade besegrat fienden och som hade varit beredda att ge sin käraste ägodel, d.v.s. sina egna liv till islams försvar, blev förvånade och frågade: ”Vad är den större jihad?” Profeten Muhammad (frid vare med honom och hans släkt) svarade:

”Den större jihad är att kämpa mot er själva (eller era själar).”

Den största och svåraste jihad är alltså att stå emot frestelser och att bevara den egna själen från det onda och att rena sig själv. Låt oss till slut med Guds egna ord, nämna en del av de förtjänster, som de som kämpar för Guds sak, äger:

”De, som tror och har lämnat sina hem och som kämpar med sina ägodelar och sina liv som insatts på Guds väg, har mycket högre ställning hos Gud. Det är de, som är segerrika. Deras Herre ger dem glädjefulla budskap om sin nåd och sitt välbehag och

trädgårdar, där Guds gåvor aldrig tryter. Där skall de leva i evighet. Sannerligen finns en rik belöning där hos Gud.” (9:20–22)

Att uppmuntra det goda och att förbjuda det onda

Att uppmuntra det goda (*al-amr bi al-maruf*) och att förbjuda det onda (*al-nahy ‘an al-munkar*) är två troshandlingar som varje vuxen muslim måste fullgöra, när än det är möjligt att tillämpa. Ingen muslim får vara likgiltig för vad som sker i världen omkring honom. Det ingår i varje enskild muslims sociala ansvar att leva enligt mänskliga och religiösa värderingar. När någon av dessa åsidosätts avsiktligt eller överträds, måste han ge råd och vägleda dem som är ansvariga och uppmuntra dem att göra det goda och avråda dem från att begå onda och syndiga gärningar. (3:103, 109, 113; 7:199, 9:71,112, 22:41).

KAPITEL 5

Shi'a-muslimernas utbredning i världen

Enligt siffror från UNFPA (United Nation Population Fund) och andra källor, uppgick jordens befolkning år 1999 till över 6 miljarder invånare¹. Omkring 20 % av hela världens befolkning (vilket betyder omkring 1,2 miljarder) är muslimer. En analys av världens muslimska befolkning ger följande resultat (i mitten av år 1998)²:

Afrika:	315 000 000
Asien:	812 000 000
Europa:	31 401 000
Latinamerika:	1 624 000
Nordamerika:	4 349 000
Oceanien:	248 000

Muslimer är bosatta över hela världen. Det totala antalet länder med en muslimsk befolkning är 208³. Omkring 85 % av världens muslimer lever utanför de arabiska länderna⁴. Majoriteten av världens muslimer lever öster om Iran, särskilt i Pakistan, Indien, Bangladesh, Malaysia och Indonesien. Indonesien är det folkrikaste muslimska landet.

1] 1 januari 2002 uppskattades världens befolkning till 6 196 141 284 (Se U.S. Census Bureaus officiella website: www.census.gov). 2] Britannica 2002, Deluxe utgåvan. Enligt denna källa var världens totala muslimska befolkning i mitten av år 1998 1 164 622 000, vilket innebär att 19,6 % av världens befolkning är muslimer. 3] Britannica, 2002, Deluxe utgåvan. 4] Se till exempel Islam Outside the Arab World av D. Westerlund och I. Svanberg.

10 % av muslimerna, som utgör en minoritet av världens befolkning, är shi'a-muslimer. Det innebär att med världens nuvarande befolkning finns det 120 miljoner shia-muslimer^{1]}. I *Britannica 2002 Deluxe* utgåvan t.ex. läser vi följande:

”Under århundradens lopp har den shi'a-islamiska rörelsen haft stort inflytande på all sunni-islam. I slutet av 1900-talet fanns det mellan 60 och 80 miljoner shi'a-muslimer eller omkring en tiondel av alla muslimer. Majoriteten av befolkningarna i Iran och Irak och möjligen också i Jemen (Sana) bekänner sig till shi'ismen (på arabiska shi'a eller shi'a-islam). Shi'ismen har anhängare även i Syrien, Libanon, Östafrika, Indien och Pakistan”.

1] Övriga muslimer är till största delen sunni-muslimer, som delas upp i hanifiter (i Egypten, Libanon, Syrien, Jordanien, Irak och Turkiet), malikiter (vilka dominerar i Marocko och Sudan), shafi'iter (den shafi'itiska skolans lära tillämpas i Syrien, Jemen, Oman, Förenade Arabemiraten, Bahrain, och Kuwait och förekommer tillsammans med andra skolor i Jordanien och Egypten) och hanbaliter. Enligt MEDEA, under uppslagsordet "SUNNISM" är den hanbalitiska skolan den officiella skolan i Saudiarabien och i Qatar.

Enligt en del källor är siffran 11 %^{1]}. Följaktligen kan man uppskatta den shi'a-muslimska befolkningen i världen idag till omkring 132 miljoner^{2]}. En analys av den shi'a-muslimska befolkningen i sådana asiatiska länder, som har en majoritet eller en stor andel shi'a-muslimer, kan sammanfattas på följande sätt^{3-4]}:

Afghanistan:

Befolkning (1998): 24 792 000.

Religiös tillhörighet (1990): sunni-muslimer 84 %; shi'a-muslimer 15 %; övriga 1 %^{5]}.

Azerbajdzjan:

Befolkning (1998): 7 650 000.

Religiös tillhörighet (1991): shi'a-muslimer 70 %, sunni-muslimer 30 %.

1] Yann Richard (1991, engelsk översättning 1995 på sidan använder sig av siffror som tagits fram av Md-R Djalili i artikeln *Religion et revolution* i tidskriften *Economica* 1981, s. 23 och följande sidor och av M. Momen i boken *An Introduction to Shi'i Islam*, New Haven and London, Yale University press, 1985, s. 264 och följande. Richards siffror är alltså inte senare än från 80-talet. Hans analys visar följande: Irak: 55 % eller 18 miljoner; Bahrain: 70 % eller omkring 170 000; Kuwait: 24 % av de kuwaitiska medborgarna eller 137 000; Qatar: 20 % av befolkningen eller 50 000; Förenade Arabemiraten: 6 % eller 60 000; Saudiarabien: 7 % av de saudiarabiska medborgarna eller 440 000; Libanon: en tredjedel av befolkningen eller en million; Indien: 15 till 20 % av den muslimska befolkningen, vilken uppgår till 80 miljoner och utgör 12 % av den totala befolkningen (imamiter och ismailiter); Pakistan: 12 miljoner; Afghanistan: 15 % eller omkring 2,5 miljoner; Azerbajdzjan: en stor shi'a-muslimsk församling (4,5 miljoner); Turkiet: 1,5 miljoner utan att räkna in 'alaviterna; Syrien: 50 000 utan att räkna med 'alaviterna (shi'a-muslimer och 'alaviter är tillsammans 4,9 miljoner). 2] Tyvärr finns det i allmänhet ingen tillförlitlig statistik över det exakta antalet muslimer och det gäller särskilt vad beträffar shi'a-muslimer. Vad som sagts ovan är baserat på en stor mängd tillgängliga källor. Det har emellertid antytts att shi'a-muslimerna skulle utgöra 23 % av alla muslimer, medan hanifiterna skulle utgöra 31 %, malikiterna 25 %, Shafi'iterna 16 % och hanbaliterna 4 % av alla muslimer. Se S. M. Qazwini, sidan 4 i *Bulletin of Affiliation: Al-Madhab - Schools of Thought*, volym 17, nummer 4 (december 1998) sidan 5. 3] Siffrorna, som nämns i texten är från Britannica 2002, Deluxe utgåvan. Siffrorna är från år 1998. Man måste anta att befolkningarna har ökat under de sista åren. Procentsatserna, däremot, har troligen förblivit desamma. 4] Man måste beakta att ovanstående uppgifter inte ska betraktas som fullständiga; det är ett urval eller en uppskattning baserad på uppgifter, som samlats in om varje land för sig. Till exempel finns inte Qatar med, trots att enligt MEDEA 10 % av befolkningen är shi'a-muslimer. 5] CIA World Factbook uppskattar att Afghanistans befolkning i juli 2001 var: 26 813 057, och att sunni-muslimerna utgjorde 84 %, shi'a-muslimerna 15 %, och övriga 1 %. I fortsättningen kommer jag att hänvisa till denna källa som CWF. Enligt Westerlund och Svanberg (1999, s.177) skall omkring 18 % av Afghanistans befolkning anses vara anhängare till tolvor shi'ismen och något mindre än 2 % till ismailiterna.

Bahrain:

Befolkning (1998): 633 000.

Religiös tillhörighet (1991): muslimer 81,8 %, med 61,3 % shi'a-muslimer och 20,5 % sunni-muslimer; kristna 8,5 % , övriga 9,7 %^{1]}.

Indien:

Befolkning (1998): 984 004 000.

Religiös tillhörighet (1995): hinduer 81,3 %, muslimer 12,0 % med 9,0 % sunni-muslimer och 3,0 % shi'a-muslimer; kristna 2,3 % med 1,1 % protestanter och 1,0 % romerska katoliker; siker 1,9 %, buddhister 0,8 %, jainister 0,4 %, zoroastrer 0,01 % och övriga 1,3 %.

Iran:

Befolkning (1998): 61 531 000.

Religiös tillhörighet (1995): muslimer 99,0 % med 93,4 % shi'a-muslimer och 5,6 % sunni-muslimer; kristna 0,3 %, zoroastrer 0,05 %; judar 0,05 %^{2]}.

Irak:

Befolkning (1998): 21 722 000.

Religiös tillhörighet (1994): shi'a-muslimer 62,5 %, sunni-muslimer 34,5 %, kristna (majoriteten är kaldéiska, syrianska och romerska katoliker och nestorianer) 2,7 %, övriga (främst jasidiska synkretister) 0,3 %^{3]}.

1] Enligt CWF utgör shi'a-muslimerna 70 % av Bahrains muslimska befolkning. Enligt MEDEA (European Institute for Research on Mediterranean and Euro-arab Cooperation) är 85 % av befolkningen muslimer, av vilka en tredjedel är sunni-muslimer och två tredjedelar shi'a-muslimer (majoriteten är araber men det finns även omkring 70 000 iranier). Enligt Fuller och Francke (1999, s. 120) utgör shi'a-muslimerna omkring 70 % av den inhemska befolkningen i Bahrain. 2] Enligt CWF utgör shi'a-muslimerna 89 % av landets befolkning. 3] Enligt CWF utgör shi'a-muslimerna mellan 60 och 65 % och sunni-muslimerna mellan 32 och 37 % av hela befolkningen. Enligt MEDEA är Irak till 97 % muslimskt med 65 % shi'a-muslimer och 32 % sunni-muslimer. Enligt Fuller och Francke (1999, s.87) utgör shi'a-muslimerna mellan 55 och 60 % av Iraks befolkning. Det nämns även att sedan slutat av 70-talet shi'a-muslimer har lämnat Irak i stora antal för att bosätta sig i Iran, Syrien, Storbritannien och andra länder.

Jordanien:

Befolkning (1998): 4 682 000 .

Religiös tillhörighet (1995): sunni-muslimer 96,5 %, kristna 3,5 %^{1]}.

Kuwait:

Befolkning (1998): 1 866 000.

Religiös tillhörighet (1995): muslimer 85 % med 45 % sunni-muslimer, 30 % shi'a-muslimer och 10 % övriga muslimer; de övriga (främst kristna och hinduer) är 15 %.

Libanon:

Befolkning (1998): 3 506 000.

Religiös tillhörighet (1995): muslimer 55,3 % med 34,0 % shi'a-muslimer och 21,3 % sunni-muslimer; kristna 37,6 % med 25,1 % katoliker (19,0 % maroniter, 4,6 % grekiska katoliker eller malakiter), ortodoxa 11,7 % (grek ortodoxa 6,0 %, armenska apostoliska 5,2 %), protestanter 0,5 %, druser 7,1 %^{2]}.

Oman:

Befolkning (1998): 2 364 000.

Religiös tillhörighet (1993): muslimer 87,7 % (omkring 75 % är ibadiya-muslimer och de största minoriteterna är sunni-muslimer och shi'a-muslimer); hinduer 7,4 %, kristna 3,9 %, buddhister 0,5 % och övriga 0,5 %^{3]}.

1] Enligt CWF, är sunni-muslimerna 92 %, de kristna 6 % (majoriteten är grek-ortodoxa men det finns även en del grek-katoliker, romerska katoliker, syrianska ortodoxa, koptiska ortodoxa, armeniska ortodoxa och olika protestantiska samfund) och de övriga 2 % (olika grupper shi'a-muslimer och druser uppskattas till 2000 personer). 2] Enligt CWF utgör alla muslimer (shi'a, sunni, druser, ismailiter och alawiter eller nusayriter) tillsammans 70 %. Enligt MEDEA är muslimerna 70 % (med fem i lag erkända samfund: shi'a, sunni, druser, ismailiter, alawiter eller nusayriter) och de kristna 30 % (med 11 i lag erkända samfund: 4 % ortodoxa, 6 % katoliker, 1 % protestanter). Det finns en liten procent judar. Enligt Fuller och Francke (1999, s. 203) utgör shi'a-muslimerna mellan 30 och 40 % av befolkningen och är den enskilt största religiösa gruppen i Libanon. 3] Enligt CWF är ibadhi-muslimerna 97 % och de övriga är sunni-muslimer, shi'a-muslimer och hinduer. Enligt MEDEA utgör alla muslimerna tillsammans 75 % av vilka tre fjärdedelar tillhör ibadi-sekten.

Pakistan:

Befolkning (1998): 141,9 miljoner.

Religiös tillhörighet (1993): muslimer 95 % (det stora flertalet är sunni-muslimer men omkring 20 % av den totala befolkningen är shi'a-muslimer); kristna 2,0 %, hinduer 1,8 % och övriga (med ahmadiya) 1,2 %^{1]}.

Saudi arabien:

Befolkning (1998): 20 786 000.

Religiös tillhörighet (1992): sunni-muslimer 93,3 %, shi'a-muslimer 3,3 %^{2]}.

Syrien:

Befolkning (1998): 15 335 000.

Religiös tillhörighet (1992): muslimer 86,0 % med 74 % sunni-muslimer och 12 % alawiter (shi'a); kristna 8,9 %, druser 3,0 %, övriga 1,0 %^{3]}.

Tadzjikistan:

Befolkning (1997): 6 112 000.

Religiös tillhörighet: (1995): sunni-muslimer 80,0 %, shi'a-muslimer 5,0 %, ryska ortodoxa 1,5 %, judar 0,1 %; övriga (till största delen icke-troende) 13,4 %.

1] Enligt CWF är muslimerna 97 % (sunnimuslimar 77 % och shi'a-muslimer 20 %). Kristna, hinduer och övriga utgör 3 %. Enligt Westerlund och Svanberg (1999, s. 225) utgör muslimerna mer än 96 % av hela befolkningen. Bland muslimerna uppskattas mellan 15 och 20 % vara shi'a-muslimer. 2] CWF anger inget procenttal för Saudi arabiens shi'a-muslimska befolkning men andelen shi'a-muslimer är större än i några av de länder, som nämnts ovan. CWF säger bara att 100 % av befolkningen är muslimer. Enligt MEDEA är 2,5 % av hela befolkningen shi'a-muslimer och 97 % sunni-muslimer. Enligt Fuller och Francke (1999, s. 180) uppskattar den saudiarabiska regeringen att mellan 2 och 3 % av befolkningen är shi'a, vilket skulle betyda omkring 300 000. Troligen är siffran långt över en halv miljon. 3] Enligt CWF är 74 % sunni-muslimer. Alawiter, druser och övriga muslimska sekter är 16 %. De kristna (olika sekter) är 10 %. Det finns små judiska församlingar i Damaskus, Al Qamishli och Aleppo. Enligt MEDEA är 75 % sunni-muslimer, 11 % alawi-muslimer, 10 % kristna (alla trosinriktningar) och 3 % druser.

Turkiet:

Befolkning (1998): 64 567 000.

Religiös tillhörighet (1994): sunni-muslimer omkring 80,0 %, shi'a-muslimer omkring 19,8 % (de icke-ortodoxa aleviterna är 14,0 %), kristna 0,2 %^{1]}.

Förenade Arabemiraten:

Befolkning (1998): 2 744 000.

Religiös tillhörighet (1995): muslimer 96,0 % (sunnitiska 80,0 %, shi'a 16 %), övriga (majoriteten kristna och hinduer) 4,0 %.

Jemen:

Befolkning (2000): 18 260 000^{2]}.

Religiös tillhörighet (1995): muslimer 99,9 % (sunnitiska omkring 60 %, shi'a omkring 40 %), övriga 0,1 %^{3]}.

I en del länder är andelen shi'a-muslimer i befolkningen omtvistad. Det finns de som anser att den shi'a-muslimska befolkningen är mycket större än de officiella siffrorna visar. Det kan bero på bristande tillförlitlig statistik eller på politiska hänsynstaganden och problem.

1] CWF uppger bara att 99,8 % är muslimer (de flesta sunnitiska) och att övriga (kristna och judar) utgör 0,2 %. Det är förvånande att MEDEAs rapport inte alls tar upp den shi'a-muslimska befolkningen i Turkiet och bara säger: "Religioner: muslimer 99 %, övriga 1 % (kristna och judar)". (<http://www.medeabe/en/index059.htm>) Enligt Westerlund och Svanberg (1999, s.133) anses sunnitiska-muslimerna utgör mellan 70 och 80 % av befolkningen och det stora flertalet av de övriga 20 - 30 % är aleviter. 2] Detta enligt SESRTCIC, som är ansluten till Organization of Islamic Conference (OIC). 3] CWF uppger bara: "Muslimer, inräknat shaf'i (sunnitiska) och zaydi (shi'a), ett mindre antal judar, kristna och hinduer." Enligt MEDEA, är sunnitiska-muslimerna 55 % och zaydi-muslimerna 44 % och de kristna 1 %.

Bibliografi

- 'Askari, S. M. (1993), the Role of Holy Imams in the Revival of Religion, volym 1 och 2 (Teheran, Naba Organization).
- 'Askari, S. M. (1996), Ma'alim al-madrisatayn (Teheran, al-Majam 'al-Ilmii al-Islami, 6e tryckningen).
- Abd al-Jabbar (1384 e. H.), Al-Mughni fi al-Tawhid wa al-'Adl (Kairo, Dar al-Kutub al Misriyah).
- Abu Hatam, Ahmad b. Hamdan al-Radi, Al-Zinah fi al-kalimat al-Islamiyah al-Arabiyah (Egypten, Dar al-Kitab al-Arabi).
- al-Ash'ari, Ali ibn Isma'il Abu al-Hasan, Maqalat al-Islamiyin wa Ikhtilaf al-Musallin (Beirut, Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi).
- al-Fadli, 'Abd al-Hadi (1992), Tarikh al-Tashri' al-Islami (Beirut, Dar al-Nasr).
- al-Fadli, 'Abd al-Hadi (1997) The Imamiyah Sect: A Study of its Origins, Beliefs and Laws (Beirut, al-Ghadeer) översättning av H. Atiyah.
- al-Gharifi, 'Abdullah (1417 e. H./1997, Al-Tashayyu': Nushu'uhu - Marahiluhu - Muqawwimatuhu (Damaskus, S. A. Nuri, 6e omarbetade tryckningen med tillägg).
- Al-Hilli. 'Allamah (1363 e. H.) Anwar al-Malakut fi Sharh al-Yaqut (Qum, Radi och Bidar).
- Al-Hilli, 'Allamah (1982), Nahj al-Haqq wa Kashf al-Sidq (Qum. Radi och Bidar).
- Al-Iji, Abd al-Rahman b. Ahmad (1997), Al-Mawaqif (Beirut, Dar al-Jil).
- Kashif al-Ghita' (1993) The Origin of Shi'ite Islam and its principles (Qum, Ansariyan).
- al-Kulayni, Muhammad (1397 e. H.), Usul al-Kafi (Teheran , Dar al-Kutub al-Islamiyah).

- al-Majlisi, Muhammad B. (1983), Bihar al-Anwar (Beirut, Al-Wafa).
- al-Mufid, Shaykh Muhammad b. M. b. Nu'man (1413 e. H.), Awa'il al-Maqalat (Qum, Kungereh-e Sheykh-e Mufid, 1313). I denna upplaga börjar själva texten på sidan 33.
- al-Nawbakhti, al-Hasan ibn Musa (1405 e. H.), Firaq al-Shi'ah (Beirut).
- al-Qazwini, Sayed Mustafa (2000), Inquiries about Shi'a Islam (California, the Islamic Educational Centre of Orange County).
- al-Sadr, S. M. (1997), Nash'ah al-Tashayu' wa al-Shi'ah (Beirut, Al-Ghadeer, andra tryckningen).
- al-Safi, Lutfullah, Muntakhab al-Athar (Teheran, Maktabah al-Sadr).
- al-Shahrestani, Muhammad ibn 'Abd al-Karim (1404 e. H.), Al-Milal wa al-Nihal (Beirut, Dar al-Ma'rifah).
- al-Suyuti, Jalal al-Din 'Abd al-Rahman (1993), Al-Durr al-Manthur (Beirut, Dar al-Fikr).
- al-Tusi, Khajeh Nasir al-Din, Talkhis al-Muhassal, "The Treatise on al-'Ismah".
- al-Wa'ili, Ahmad (1983), Huwiyah al-Tashayu' (Qum, Dar al-Kitab al-Islami, andra upplagan).
- al-Wardani, Salih (1999), Aqa'id al-Sunnah wa 'Aqa'id al-Shi'ah: al-Taqarub wa al-Taba'ud (Beirut, Al-Ghadeer).
- Chittick, W. C. (redigerad och översatt) (1981), A Shi'ite Anthology (Albany, New York, Sunny Press), urval av S.M.H. Tabataba'i och inledning av S. H. Nasr.
- Ezzati, A. (1976), Shi'i Islamic Law and Jurisprudence (Lahore, Ashraf Press).
- Fakhry, M. (1991) Ethical Theories in Islam. Leiden, Tuta Sub Aegide Pallas.
- Ghaffari, S. (1976), Shi'ism or Original Islam (Teheran, utgiven av författaren, tredje upplagen. Första upplagan kom ut 1967).

- Gilsenan, Michael (2000), *Recognizing Islam: Religion and Society in the Modern Middle East* (London och New York, I. B. Tauris & Co Ltd. Omarbetad upplaga. Utgavs första gången 1982 av Croon Helm. Omtryckt år 1990 och 1993 av I. B. Tauris & Co Ltd).
- Haleem, M.A. (1997) "Early Kalam" in *History of Islamic Philosophy Del 1* redigerad av Seyyed Hussein Nasr och Oliver Leaman, (London, Routledge).
- Ibn 'Asakir, *Tarikh Ibn 'Asakir*, Tarjimah Ali (Beirut, Dar al-Fikr).
- Ibn al-Athir (1421 e. H.), *Al-Nihayah fi Gharib al-hadith wa al-Athar* (Al-Dammam, Dar Ibn al-Jawzi).
- Ibn al-Athir, Muhammad (1415 e. H./1995) *Al-Kamil fi al-Tarikh* (Beirut, Dar al-Kutub al-'Ilmiyah).
- Ibn Hajar, Ahmad Haythami, *Al-Sawa'iq al-Muhriqah fi al-Radd 'ala Ahl al-Bid'ah* (Beirut).
- Ibn Hajar, al-'Asqalani. *Al-Isabah fi Tamyiz al-Sahabah* (Beirut).
- Ibn Kathir, Isma'il (1412 e. H./1992), *Al-Bidayah wa al-Nihayah* (Beirut, Makatabah al-Ta'aruf).
- Ibn Khaldun, *An Introduction to History (al-Muqaddamah)*, by Ibn Khaldun, engelska utgåvan, London, 1967 års upplaga.
- Ja'fariyan, R. (1985), *Ukdhubat Tahrif al-Koran bayn al-Shi'ah wa al-Sunnah* (Teheran, Islamic Propagation Organization).
- Lalani, Arzina R. (2000), *Early Shi'i Thought: The Teachings of Imam Muhammad al-Baqir* (London, I. B. Tauris i samarbete med The Institute of Ismaili Studies).
- Madelung, Wilfred (2001), *The Succession to Muhammad: A Study of the Early Caliphate* (Cambridge, Cambridge University Press. Första upplagan 1997 och omtryckt 1997 och 2001).
- Mughniyah, M. J. (1993), *Al-Shi'ah fi al Mizan* (Qum, Al-Sharif al-Radi).
- Muslim, ibn al-Hajjaj al-Qushayri (1375/1956), *Sahih Muslim* (Beirut, Dar Ihya' al-Turath al-Islami under Muhammads Fu'ad al-Baqis ledning).

- Muzaffar, M. R. (1993), *The Faith of Shi'a Islam* (Qum, Ansariyan Publications).
- Nasr, S. H. (1989), *Expectation of New Millennium: Shi'ism in History* (New York, State University of New York Press).
- Pavlin, J. (1997) "Sunni Kalam and theological controversies" in *History of Islamic Philosophy del 1* redigerad av Seyyed Hussein Nasr och Oliver Leaman, London, Routledge.
- Richard, Yann (1991, engelsk översättning först utgiven 1995), *Shi'ite islam* (Oxford, Storbritannien och Cambridge, USA, Blackwell Publishers).
- Subhani, Ja'far (2001), *Doctrines of Shi'i Islam: A Compendium of Imami Beliefs and Practices* (London, I.B. Tauris), översatt av Reza Shah-Kazemi.
- Subhani, Ja'far, *Al-Milal wa al-Nihal*, volym 6 (Qum, Imam Sadiq Institute).
- Tabari, Muhammad (1407 e. H.), *Tarikh al-Umam wa al-Muluk* (Beirut, Dar al-Kutub al-'Ilmiyah).
- Tabataba'i, S. M. H. (1975), *Shi'ite Islam* (Albany, New York, Sunny press), översättning av Sayyid H. Nasr.
- Westerlund, David och Svanberg, Ingvar (1999), *Islam Outside the Arab World* (Richmond, Curzon Press).

Anmärkning:

Jag har gjort hänvisningarna till hadither i Sahih av Bukhari, Sahih av Muslim, Sunan av al-Nisa'i, Sunan av Abu Dawud, Sunan av Ibn Majah, Sunan av Al-Tirmidhi, Sunan av al-Darimi, Musnad av Ahmad b. Hanbal enligt al-'Alamiyah serienummer, som används av Sakhr Co. i Mawsu'ah al-Hadith al-Sharif (version 1.1, 1991–1996).

För vidare läsning

Shi'i Islam: Origins, Faith and Practices

av Muhammad A. Shomali

Islamic College for Advanced Studies (London: 2003)

”Muslimer är delade i två huvudgrupper: majoritetsgruppen kallas sunni och den andra gruppen kallas shi'a. Vilka drag har de gemensamt, vad är det som gör att båda grupperna sägs följa den islamiska tron? Vilka är de grundläggande skillnader dem emellan i fråga om lära och utövning? Dessa och liknande frågor besvaras på ett klart och skarpsinnigt sätt av en shi'itisk teolog och filosof. Boken kommer att vara av intresse för Islam-forskare och andra, som är intresserade av religion i allmänhet.” (Dr. Legenhausen).

Shi'a Islam: Doktriner och historia

av Hamid Algar

(ICAS utkommer inom kort)

Boken, författad av Hamid Algar, består av ett flertal artiklar om shi'ismen, och särskilt det som rör Iran. Författaren är Professor i islam vid University of California, Berkeley. Hans första bidrag i ämnet var hans doktorsavhandling, som senare gavs ut i bokform både på engelska och på persiska med titeln Religion and State in Iran, 1785–1906; The Role of the 'Ulama in the Qajar-period. Antologin innehåller även flera kortare artiklar, som behandlar shi'a islams historia under 1700-, 1800- och 1900-talen, olika riktningar inom shi'a-muslimsk rättsvetenskap, relationerna mellan shi'a-islam och sufismen, den moderna islamiska rörelsens uppkomst i Iran, och Imam Khomeinis liv, tankar och gärning. Dessa artiklar är skrivna senare av samme författare. En stor del av boken tas upp av talrika artiklar om olika shi'a-muslimska lärda. Dessa artiklar skrevs ursprungligen för ett flertal uppslagsverk; tillsammans utgör de ett kortfattat biografiskt uppslagsverk över de viktigaste gestalterna i shi'a-islams moderna och tidigare historia.

Kärlek i Kristendom och i Islam

Ett bidrag till debatten om religiös etik.

Av Mrs. Mahnaz Heydarpoor

(London: New City 2002)

Hennes analys av kärleken i kristendomen är vetenskaplig och insiktsfull, men det är hennes redogörelse för kärlekens centrala plats i islamisk teologi och etik, som många västerländska läsare, både kristna och andra, kommer att finna särskilt intressant.

Det är bara att hoppas att många andra forskare, sådana som liksom Mahnaz söker en grundval för dialog mellan islam och kristendom för att främja ömsesidig uppskattning och förståelse, skall ta upp hennes initiativ och svara på hennes inlägg.

ISBN 0 904287 79 3

Introduktion till Hadith

av 'Abd al-Hadi al-Fadli

översatt av Mrs. Nazmina Virjee

(London: Islamic College for Advanced Studies, 2002)

Detta arbete behandlar hadith-litteraturens ursprung och utveckling. Det tar upp ämnet Hadith ur olika synvinklar, såsom den historiska uppkomsten av hadith som en vetenskap, hadith-litteraturens första början, hadith-verkens sammanställning, hadith-vetenskapens speciella terminologi och metodologi, äktheten och svagheter i traditionerna och hela fenomenet med dess tillkomst.

Denna utgåva innehåller även en översättning av en av de klassiska texterna om vetenskapen Hadith, Dirayat al-Hadith, skriven på 900-talet av den berömde tänkaren al-Shahid al-Thani.

ISBN 1 904063 7 (pb)

Fru Fatima Masuma (Frid vare med henne) från Qum av Masuma Jaffar

(Qum:Jami'at al Zahra, 2003)

Boken skildrar Fatimas liv, från hennes födelse år 173 e. H. i Madina till hennes alltför tidiga död vid 28 års ålder i Qum. Den innehåller hennes biografi, uppväxt och utbildning och nedtecknade traditioner. Den berättar också om Fatimas resa från Medina till Qum.

Den innehåller även en beskrivning av hennes grav och en kort skildring av staden Qum.

ISBN 964-438-455-5

Upptäck Shi'a-Islam är en kort introduktion till huvudfrågorna om islam i allmänhet och shi'a-islam i synnerhet. Boken, klart och lättfattligt skriven, är resultatet av mer än tjugo års engagemang och aktivt intresse för Islam.

Upptäck Shi'a Islam behandlar shi'a-islams ursprung och dess källor, d.v.s. Koranen, Sunnah, förnuftet och consensus. Den behandlar även den grundläggande läran och de viktigaste troshandlingarna i islam. Sista kapitlet redogör för den senaste statistiken över dagens muslimska befolkning i världen och en analys av religionstillhörigheten i några länder, som har en lång historia av shi'a-muslimsk närvaro.

Upptäck Shi'a-Islam företräder en uppriktig övertygelse om vikten av enighet inom islam. Författaren hoppas att boken skall vara ett anspråkslöst steg mot muslimskt broderskap. Boken tar upp Koranens uppmaning till enighet och riktar sig till alla troende med maningen att förena sina ansträngningar och koncentrera sig på det som är gemensamt.

Mohammad Ali Shomali är utexaminerad från Islamic Seminaries i Qum. Han har även B.A. (fil.kand) och M.A.(fil. mag.) i Västerlandets Filosofi från universitetet i Teheran. Han har doktorerat i filosofi vid universitetet i Manchester. Bland hans utgivna skrifter märks: Self-Knowledge (Teheran, 1996), Ethical Relativism: an Analysis of the foundations of Morality (London 2001) och Shi'i Islam: Origins, Faith och Practices (London, utkommer inom kort).

Utgiven av:

Ahlul Bayt Assembly i Storbritannien och Republiken Irland – London
P.O. Box 33030, London W9 1QL.

Ordförklaringar

Abu Ayyub al-Ansari fullständigt namn Khaled ibn Zaid al-Khazraji. Han var närvarande vid bayat alaqaba och deltog tillsammans med Iman Ali i flera slag t. ex. al-Jamal, al-Nahrawan och Sifin. Död i Qistantiya år 670 e. Kr.

Abu Bakr tog makten över den islamiska staten efter Profetens död. Död år 634 e. Kr.

Abu Lahab Profetens farbror och en av dem som organiserade motståndet mot Profeten och islam.

Abu Saed Alkhodary fullständigt namn Sa'ad ibn Malek ibn Sinan. Död år 684 e. Kr. i Medina.

Aisha Abu Bakrs dotter och Profetens hustru.

Al-Basra Stad i södra Irak och ett mycket viktigt historiskt islamiskt centrum.

Ali ibn Abi Taleb Profeten Muhammeds kusin. Han föddes i Kaba, uppfostrades av Profeten och gifte sig med hans dotter Fatima. Han var den förste som antog islam efter att Muhammed mottagit Guds budskap. Hans fullständiga namn var Ali ibn Abi Taleb ibn Abd al Muttaleb.

Al-itra Profetens närmaste inom familjen och bland anhängarna. I sina tal använder Profeten benämningen al-itra om dem som stod närmast honom d.v.s. Imam Ali, Fatima al-Zahra, Imam Hassan och Imam Husein.

Al-Kawthar Välstånd. Namnet på sura nummer 108 i den heliga Koranen.

Al-thaqalein Två viktiga ting. Dessa är Koranen och Profetens familj d.v.s. Imam Ali, Fatima al-Zahra (Profetens dotter), deras söner Imam Hassan och Imam Husein och de nio av Imam Huseins ättlingar, som var shia-muslimernas religiösa ledare.

Ghadir Khom En plats i Saudiarabien 80 km norr om Mecka och 350 km söder om Medina, där profeten år 631 e. Kr. utpekade Imam Ali till sin religiöse efterträdare.

Hadith Berättelse om Profetens och andra religiösa ledares uttalanden.

Hijaz Ett område på den västra delen av den arabiska halvön, där Mekka, muslimernas heliga stad ligger.

Ibn Abbas Fullständigt namn Abdulla ibn Abbas. Profetens kusin.

Ibn Kothair Fullständigt namn Abu al-Fidaa Imad Ismael ibn Kothair. Författare till boken "al-Bidaya wa al-Nihayah" (Början och Slutet).

Imamah eller imamatet är shia-islams fjärde pelare. Med imamatet menas tron på att muslimernas rättmätige ledare efter Profeten Muhammad var Imam Ali. Efter honom skulle den islamiska statens ledare ha varit Imam Hussayn och hans efterkommande fram till den tolfte Imamen, Imam Mahdi.

Imam Malek Fullständigt namn Malek ibn Anas.

Jaber ibn Abdullah al-Ansari En av Profetens mest betrodda tidiga anhängare. Död år 690 i Medina.

Jafar ibn Muhammad. Den sjätte av shia-muslimernas tolv ledare, Imamer.

Jafari Riktning inom shi'a-islam, vars anhängare anser att Imam Ali var den rättmätige arvtagaren till Profeten Muhammad över det islamiska riket. Riktningen bredde ut sig under Imam Jafers tid och brukar därför kallas den jafaritiska.

Muawiyah Fullständig namn var Muawiyah ibn abi Sofian. Han erövrade al-Sham (dagens Libanon, Syrien, Jordanien och Palestina år 639 e. Kr.

Muslim Född i Neisabour år 819 e. Kr. En av de mest kända sunni-muslimska hadith-berättarna (Profetens uttalanden), som finns samlade i boken Sahih Muslim.

Sa'd ibn Abi Waqqas Guvernär i Kufa i Irak under Omars kalifat. Död under Muawiyas tid vid makten.

Soleiman ibn al-Hozai (Abu Marut al-Kofi) En av Profetens och Imam Alis närmaste anhängare och aktiv i krigen mot fienderna. Han mördades år 685 när han efter massakern i Karbala ville ta hämnd för Profetens sonson Imam Husseins och hans familjs död.

Talha Fullständigt namn Talha ibn Abdillah al-Taymi. En av Profeten Muhamads anhängare. Efter den tredje kalifens död uppstod oenighet mellan honom och Imam Ali.

Umayyaderna Dynasti till vilken Mu'awiya hörde och som var vid makten i al-Sham i ungefär 90 år, från den tredje kalifen Uthman ibn Affans död år 661 till 750. Mu'awiya, som var Uthmans guvernör i al-Sham, var den förste umayyadiska kalifen. Den siste var Marwan ibn al-Hakam.

Umm Salama Profeten Muhammad tog henne till sin hustru efter att hennes man Abu Salama fallit i strid år 625 e. Kr. Död år 681 e. Kr.

Zubeir Fullständigt namn Zubeir ibn Atawam ibn Khoelid al-Korashi al-Asadi. Kusun och anhängare till Profeten och svärson till Abu Bakr.

Zul Hajjah Den tolfte månaden i det islamiska månåret.

BACK COVER

Not to be printed